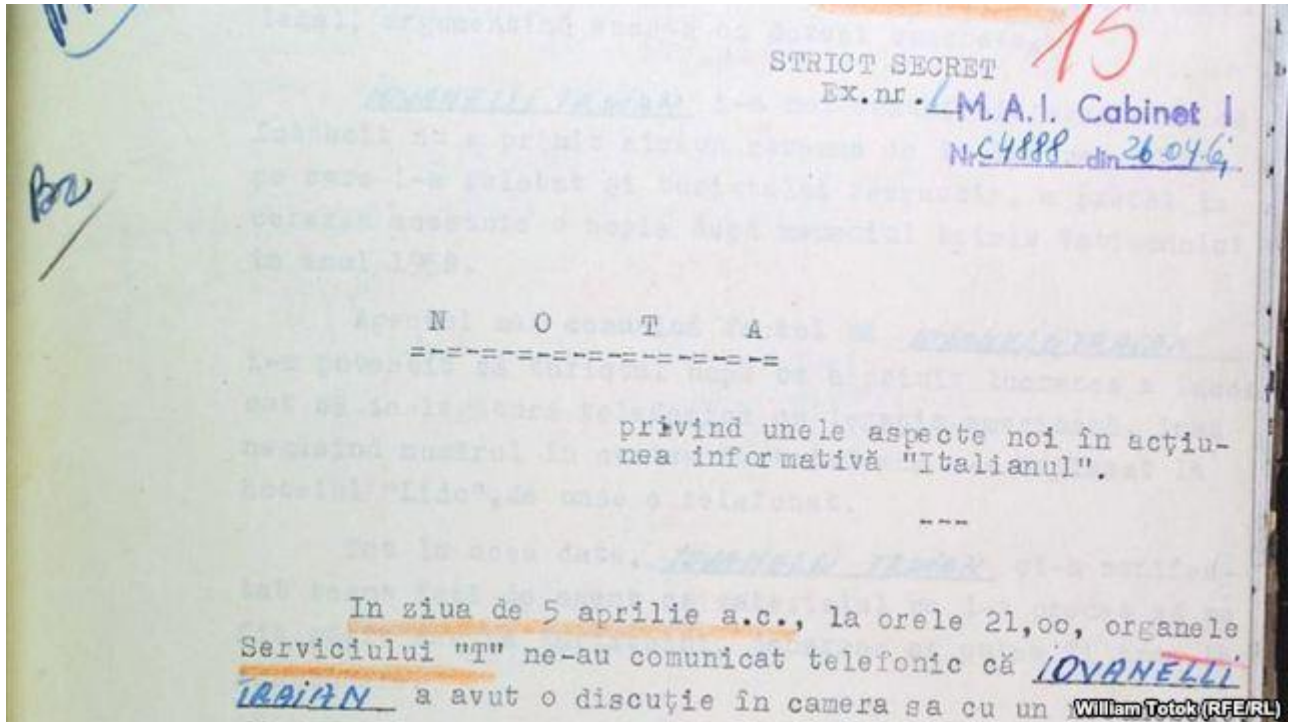

<http://halbjahresschrift.blogspot.de/2012/05/securitate-vs-vatikan.html>

RFE, 2. 5. 2012
(Radio Europa libera)

Securitatea și Vaticanul (1)

50 de ani de la începerea Conciliului Vatican II de către Papa Ioan al XXIII-lea.

Pagină din dosarul Iovanelli păstrat la CNSAS
Jurnal de corespondent: William Totok (Berlin)

William Totok
02.05.2012

50 de ani de la începerea Conciliului Vatican II de către Papa Ioan al XXIII-lea. Conciliul s-a desfășurat în perioada 11 octombrie 1962 - 8 decembrie 1965, în patru sesiuni; prima: 11 octombrie 1962 - 8 decembrie 1962, a doua: 29 septembrie 1963 (inaugurată de Papa Paul al VI-lea) - 4 decembrie 1963; a treia 14 septembrie - 21 noiembrie 1964 și a patra: 14 septembrie 1965 - 8 decembrie 1965. La cea de-a treia sesiune a participat și o delegație din România, compusă din 11 clerici, dintre care doi erau colaboratori neoficiali ai Securității: „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae”.

Conciliul Vatican II, inițiat de către Papa Ioan al XXIII-lea (Angelo Giuseppe Roncalli, 1881-1963), urma să introducă o serie de reforme pastorale și ecumenice în cadrul bisericii romano-catolice. În același timp, conciliul trebuia să adapteze biserica la vremurile moderne, să se debaraseze de tradiții prăfuite și să caute căi de deschidere a dialogului cu țările dominate de regimuri dictatoriale. Inclusiv cu statele comuniste în care biserica romano-catolică a fost supusă unui lung șir de prigoane, ca, de pildă, România, unde mai exista și o biserică greco-catolică, desființată în 1948 și unde biserica romano-catolică era doar tolerată, fără să aibă un statut legal de funcționare.

După ce regimul comunist de la București a rupt relațiile diplomatice cu Vaticanul, a desființat diocesele romano-catolice, acceptând doar existența celei de la Alba Iulia și București-Iași, a arestat și a condamnat pe aproape toți episcopii, situația pentru clericii loiali Sfântului Scaun a devenit extrem de dificilă.

Conducerea de partid căuta metode de discreditare a clerului superior catolic, folosindu-se de poliția politică. Astfel, Ana Pauker a cerut în 1949 să se găsească pretexte plauzibile pentru a incrimina preoții care refuză colaborarea cu autoritățile comuniste. Planul de compromitere a preoților reticenți prevedea înscenarea unor infracțiuni de drept comun sau provocări sexuale, avându-se în vedere statutul celibatului obligatoriu pentru clerul catolic.

Procesul politic răsunător, intentat lotului așa-zisilor „spioni ai Vaticanului”, în frunte cu episcopul de Timișoara, Agustin Pacha (1870-1954), din septembrie 1951, a fost o încercare de a avertiza clerul și credincioșii că partidul nu va tolera nicio deviere de la linia ideologică impusă. Totuși, înființarea unei biserici romano-catolice naționale, independente de Vatican, a eșuat.

La începutul anilor 1960 se poate constata o ușoară destindere a situației generale. În acest context, Vaticanul își schimbă politica față de răsărit, promovind dialogul cu autoritățile și cu clerul superior acceptat de către regim. În ce măsură diplomația papală era conștientă că reprezentanții bisericii, care erau acceptați de către regim să devină parteneri de dialog ai emisarilor Vaticanului, erau instrumentalizați și folosiți ca agenți de către poliția politică, este greu de spus.

Din dosarele fostei Securități, deocamdată cunoscute, se desprinde gradul de dependență a conducerii bisericii față de aparatul de stat, gradul de subminare de către poliția secretă dar și rezistența unor clerici curajoși, care au refuzat orice compromis, față de diversele forme ale agresiunii statale.

La simularea unui proces de relaxare, intervenit între biserică și stat, destinat prezentării unei false imagini mai liberale a regimului, au contribuit și câțiva dintre cei care se aflau în fruntea ierarhiei catolice din România comunistă. În centrul atenției s-a aflat conducerea din fosta arhidioceză de București, decapitată de ierarhia legală și clandestină instaurată în condițiile intensificării prigoanei de după 1948, a expulzării diplomaților de la Nunțiatura din București și a anulării concordatului cu Vaticanul.

În aceste vremuri tulburi, conducerea arhidiocezei de București este preluată de către preotul Stanislau Traian Iovanelli (* 8 decembrie 1890 la Turnu Severin - † 7 septembrie 1961 la București). Din 1949 pînă-n 1951 Iovanelli a fost deținut politic. A acceptat propunerea autorităților de a prelua conducerea diocezei, avînd calitatea de vicar general. În pofida compromisurilor făcute, care s-au soldat cu sancțiuni din partea Vaticanului (excomunicat în 1951), poliția politică l-a înconjurat de numeroși colaboratori neoficiali care relatau despre orice mișcare a canonicului.

Rapoartele, analizele, planurile de măsuri ale Securității, procesele verbale de interceptare a convorbirilor telefonice și discuțiilor, corespondența reținută sau fotocopiată cît și notele informatorilor se află în cele 6 volume ale unui consistent dosar de urmărire informativă. Operațiune de urmărire s-a desfășurat sub numele de cod „Italianul” (cf. ACNSAS, I 211527, 6 vol.)

Securitatea a reușit să recruteze un număr însemnat de colaboratori din rîndul preoților și angajaților din administrația bisericească. Inclusiv pe secretarul lui Iovanelli, Roland Radler, conspirat sub numele de „Toma” (ibid., vol.1, f. 180).

Printre agenții care relatau despre Iovanelli s-au mai aflat și informatorul „Victor Poenaru” (care ocupa o funcție de conducere la Iași, ibid., f. 196) sau „Matei Popescu” care era dirijat în așa fel încît să realizeze „compromiterea obiectivului” ca în ultimă instanță să preia el funcția lui Iovanelli. Planul

va reuși abia după moartea lui Iovanelli pe data de 7 septembrie 1961 când agentul „Matei Popescu“ va fi instalat în fruntea conducerii bisericii romano-catolice din București, fiind considerat, din partea autorităților, drept un soi de șef al bisericii din România.
(Va urma.)

RFE, 9.5. 2012

Securitatea și Vaticanul (2)

50 de ani de la începerea Conciliului Vatican II de către Papa Ioan al XXIII-lea. Conciliul s-a desfășurat în perioada 11 octombrie 1962 - 8 decembrie 1965. La cea de-a treia sesiune a participat și o delegație din România, compusă din 11 clerici, dintre care doi erau colaboratori neoficiali ai Securității: „Matei Popescu“ și „Kiss Nicolae“.

Francisc Augustin fotografiat în detenție în 1952
Multimedia

Jurnal de corespondent: William Totok (Berlin)

William Totok
09.05.2012

Spre sfârșitul anilor 1950, suspiciunile Securității față de canonicul Traian Iovanelli se intensifică. Asta în pofida faptului că Iovanelli a fost numit de către autoritățile comuniste în fruntea fostei arhidieceze de București, imediat după arestarea și condamnarea episcopului clandestin Iosif Schubert în 1951.

Într-un referat din 3 decembrie 1960 întocmit de lt. col. B[ebe] Goldenberg, lucrător operativ prim, lt. maj. Mihai Wawiernia și șeful serviciului, cpt. Dumitru Meliță, Iovanelli este calificat drept „un element net dușmănos regimului”. Vicarul general ar fi dat dovadă de o falsă atitudine loială față de stat, încercînd să stabilească legături clandestine cu Vaticanul, încurajînd astfel „elemente care duc în prezent activități dușmănoase”. „Față de activitatea ostilă și de duplicitate a vicarului general TRAIAN IOVANELLI”, se afirmă în același material, „organele noastre și-au propus să documenteze activitatea sa și a legăturilor sale, să procedeze în mod treptat la înlăturarea lui, din conducerea Arhiepiscopiei Romano-catolice din București, folosindu-l în acest scop pe AUGUSTIN FRANCISC”.

Candidatul Securității, canonicul Francisc Augustin, fusese studiat cu mare atenție de către poliția secretă, care a reținut în numeroase note, referate și fișe toate aspectele negative ale personalității sale în vederea utilizării și transformării sale într-un instrument docil al regimului comunist. Cunoscîndu-i tentațiile hedoniste, stilul frivol de viață, faptul că este un „element avid după bani”,

„interesat să dețină funcții clericale”, cât și deraierile de la principiile eticii preoției catolice, celibatate, Securitatea i-a pus o capcană pentru a-l șantaja și convinge să devină un colaborator neoficial al poliției secrete. Astfel, Securitatea spera că îl va putea manevra în conformitate cu interesele operative ale aparatului polițienesc și ale regimului.

În urma unei „combinații” în care o agentă a Securității („Sanda”) a jucat rolul pregătit cu minuțiozitate, în prealabil de către autorii scenariului de compromitere morală a lui Augustin, el acceptă să devină informator. „Îmi iau angajamentul de a colabora cu organele securității statului pentru a descoperi elementele dușmănoase care sub masca religiei acționează împotriva R.P.R. și a altor elemente cu care voi veni în contact,” scrie cel care în anii următori își va semna nenumăratele delațiuni cu numele conspirativ „Matei Popescu” (cf. Angajamentul semnat pe 21 decembrie 1960, ACNSAS, R 311941, f. 22). Aceste delațiuni se află în dosarele unor victime, cât și în fondul documentar al Securității care cuprinde materialele privind biserica romano-catolică.

PENITENCIARUL *Jilava* **Pol.** Nr. *387* dosarului personal
Anul *1953* luna *Oct.* ziua *24*

1. *Crimă*
2. *P. c. de trădare* **IZAT**
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

FIȘA MATRICOLĂ, PENALĂ

1. Numele *AUGUSTIN* Pronumele *FRANCISC*
Porecla
2. Născut în anul *1906* luna *JULIE*, ziua *19*, în Comuna *LUCĂCEȘTI*
Raionul *SUCEAVA* Regiunea *SUCEAVA*
3. Fiul: lui *IOSIF* și al *CORNELIA*
4. Domiciliat în Comuna *PĂRGOVISTE* Str. *VASILE KOPITA* Nr. *34*
Raionul *PĂRGOVISTE* Regiunea *PLOIEȘTI*
5. Ocupațiunea la data arestării *PREOT* în trecut *IDEM.*

6. Averea deținut la data arestării *SĂRĂ AVERE* în trecut *IDEM.*
7. Ocupația soț *ici* în prezent *NECĂȘĂTORIT* în trecut *IDEM.*
8. Averea soț *ici* în prezent *-/-* în trecut *-/-*
9. Ocupația părinților în prezent *DECEDAT - CASNIC* în trecut *FUNCTIONAR - CASNIC*
10. Averea părinților în prezent *SĂRĂ AVERE* în trecut *UNA*

William Totok (RFE/RL)

II CONDAMNAT		semnătură în stare de		prilej de		DATA DESPOZIȚIILOR					DATA PERIODEI	
Numărul înscrisului de înregistrare	Numărul înscrisului de înregistrare	Tipul crimei	Starea la momentul	Comanda, instanța, judecătoarea, instanța	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>1193/52</i>	<i>124/51</i>	<i>trădare</i>	<i>liber</i>	<i>1953</i>								
Decizia pe scurt a instanței:												
Execuția pe scurt a instanței:												

Pagină din dosarul penal din Arhivele CNSAS

Francisc Augustin s-a născut pe data de 19 iulie 1906 la Lucăcești (Suceava). În unele documente se spune că ar fi fost de origine germană, în altele se afirmă că ar fi fost de origine poloneză. A studiat teologia la colegiul Brignola Sale din Genova și devine preot în 1931. Pînă-n 1932 este profesor la seminarul din București, apoi paroh la Craiova (1932-33), Bărăția/București (1933-34), Turnu-Severin (1934) și Tîrgoviște (1934-1952). Este arestat în 1952 și condamnat în procesul lotului Hieronymus Menges.

Preotul Menges (* 9 mai 1910 Karamurat, Dobrogea - † 20 aprilie 2002 Bremen, Germania) a fost propus să-l înlocuiască pe episcopul clandestin de București, Iosif Schubert, arestat în 1951. În 1952, și Menges va fi arestat și apoi condamnat, ieșind din detenție abia în 1964. Emigrează un an mai târziu în Germania. În anii 1970 va protesta pe lângă autoritățile americane împotriva angajării lui Ivan Deneș ca redactor al Europei Libere, invocînd rolul acestuia ca torționar al autorităților comuniste. Din documentele păstrate în arhiva CNSAS rezultă că Deneș a fost colaborator al Securității atît în țară cît și în străinătate, avînd mai multe nume conspirative („GX-36“, „Petru Pintilie“ „Konrad“ și „Kraus“) - (cf. RFE, 20.4.2011).

Augustin fusese condamnat pentru omisiune de denunț, „la 2 ani și 11 luni executați la Jilava, Caransebeș și Poarta Albă“ (cf. Proces verbal de interogatoriu, din 21 decembrie 1960, ACNSAS R 311941, ff. 23-26v). Potrivit fișei matricole penale, Augustin a fost pus în libertate pe data de 13 octombrie 1955. Alte surse indică anul 1956. După eliberare a fost preot la Tîrgoviște (1956-58) și Cioplea (1958-61). După moartea lui Iovanelli, în septembrie 1961, preia, pînă-n 1983, conducerea arhidiecezei de București, avînd funcția de „ordinar substitut“ (cf. Nota-raport, din 21 ianuarie 1965, ACNSAS, R 311941, ff. 42-51).

În martie 1965, este ales deputat în parlamentul comunist, în Marea Adunare Națională (M.A.N.). „A condus destinele Arhidiecezei în anii grei ai prigoanei comuniste, reușind foarte bine să se adapteze epocii în care a păstorit, caracterizată de provocări și persecuție,“ notează aluziv Dr. Dănuț Doboș într-un miniportret istoric din revista arhiepiscopiei romano-catolice de București, fără să amintească de rolul real jucat de acest cleric (cf. Actualitatea Creștină, anul XXI, nr. 2, 2010, p. 32. A se vedea și miniportretul lui Augustin în: Dănuț Doboș, [coord.], Cioplea. Două veacuri de istorie, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București, 2007, p. 114).

În opinia Securității, Augustin era un colaborator devotat care „a dovedit corectitudine“. Într-o notă de analiză din 1963, ofițerul său de legătură, lt.-col. Ștefan Kasza, mai evidențiază cîteva trăsături care-l contrariază pînă și pe acest securist: „În relațiile cu noi a dovedit corectitudine, exactitate la întîlniri și în materialul informativ furnizat, în mai multe rînduri, cunoșteam și din alte surse despre faptele ce le știa și el și întotdeauna fără să fie întrebat ni le-a adus la cunoștință. Se poate spune că uneori în relațiile cu noi este mult prea servil. Materialele informative furnizate pînă în prezent, fiind supuse verificării, s-au confirmat. Nu are rezerve în colaborare sau în furnizarea materialelor informative.“

În același document se mai poate citi constatarea uluitoare a ofițerului, că Augustin „nu este un fanatic religios”, el avînd chiar „părerii deloc măgulitoare la adresa unor prelați de la Vatican și a papei însuși”.

În portretul pe care i-l face ofițerul, acesta mai reține următoarele trăsături: „este un element aspru cu subalternii și îngîmfat”, este „inteligent, cult, șiret, se orientează ușor în discuții pe diverse teme. Își creează relații cu mare ușurință în cele mai variate medii. Cunoaște șase limbi străine ca: franceza, italiana, germana, poloneza, latina și greaca veche”.

În consecință, relațiile între Augustin și Securitate sunt descrise ca fiind „de încredere principiale”. Caracterizarea aceasta extrem de pozitivă în nici un caz nu este o exagerare a ofițerului său de legătură. Dovada materială este reprezentată de numeroasele informații furnizate de acest prelat, folosite în acțiunile operative.

În primul an de colaborare cu Securitatea, Augustin a furnizat 69 de note informative, iar un an mai târziu, în 1962, 64. Securitatea s-a concentrat asupra faptului ca activitatea acestui colaborator aparținînd oficial ierarhiei superioare a Bisericii Catolice din România să fie dirijată exact pe următoarea problemă: „Limitarea activității cultului în dieceza de București-Iași” (cf. Nota de analiză a dosarului agentului „Matei Popescu” din legătura lt. col. Kasza Ștefan, 7 mai 1963, ACNSAS, R 311941, ff. 33-35).

RFE, 16.5. 2012

Securitatea și Vaticanul (3)

50 de ani de la începerea Conciliului Vatican II de către Papa Ioan al XXIII-lea. La cea de-a treia sesiune a Conciliului (14 septembrie - 21 noiembrie 1964) a participat și o delegație din România, compusă din 11 clerici, dintre care doi erau colaboratori neoficiali ai Securității: „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae”.

Jurnal de corespondent: William Totok (Berlin)

William Totok
16.05.2012

Obediența lui Francisc Augustin față de autoritățile comuniste de la București a provocat reacții critice din partea altor clerici din România. Astfel, preotul informator „Lörincz” relatează într-o notă despre atitudinea episcopului clandestin, Iosif Schubert, care după ieșirea din pușcărie avea domiciliu obligatoriu în localitatea Timișul de Sus. „Lörincz” care l-a vizitat pe Schubert relatează că episcopul are despre Augustin „o părere foarte proastă” - asta și din cauza faptului că Augustin a exercitat în mod abuziv funcția care i-ar fi revenit lui Schubert, care a refuzat orice compromis cu regimul comunist. („Lörincz” pe data de 4 august 1965, ACNSAS, I 259075, vol. 2, ff. 27-28.).

Extrem de nemulțumit de Augustin a fost și episcopul clandestin din Timișoara, Adalbert Boros, eliberat din detenție în 1964. Într-un referat din 28 noiembrie 1964, Securitatea menționează în dosarul de urmărire al episcopului că acesta și-a exprimat dezaprobarea față de prezența la Roma „a preoților Augustin și [Károly] Pakocs ” ca delegați la conciliu. Totodată, Securitatea reține intenția episcopului de a informa Vaticanul că cei doi „sunt oamenii guvernului” și în nici un caz „nu reprezintă biserica romano-catolică din România” (cf. ACNSAS, I 259075, vol. 2, ff. 5-7).

Criticile lui Boros vizează direct participarea lui Augustin la cea de-a 3-a sesiune a Conciliului. La această sesiune a participat și o delegație din România compusă din 11 clerici. Între aceștia s-au aflat și cei doi colaboratori neoficiali, conspirați sub numele de „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” (cf. Notă-raport din 21 ianuarie 1965, semnat de mr. Iancu Constantin și col. Olimpiu Andrei, ACNSAS, R 311941, ff. 42-51).

Înainte de plecarea la Roma cei doi informatori au fost instruiți contrainformativ în vederea încredințării unei misiuni speciale. Asta cu încuviințarea conducerii de partid și de stat care dorea să-și îmbunătățească imaginea internațională după ce și-a modificat linia politică - în sensul accentuării cursului de independență față de Moscova.

Cei doi aveau sarcina de a dezinforma autoritățile Vaticanului în frunte cu Papa Paul al VI-lea (Giovanni Battista Enrico Antonio Maria Montini, * 1897 - † 1978) în ceea ce privește situația reală a bisericii din România. În același timp, trebuiau să respingă încercările unor „forțe ostile” de a denigra România, folosind ca argumente informațiile toxice pregătite în laboratoarele Securității.

În acest context, Augustin avea sarcina specială de a-l prezenta pe episcopul Áron Márton (* 28 august 1896 la Sândominic, † 29 septembrie 1980 la Alba Iulia) din Alba Iulia drept un „element” naționalist maghiar care perturbază pacea internă a bisericii catolice din România, sabotând reconcilierea bisericii cu statul comunist (cf. Notă din 15 octombrie 1964 „privind instructajul ce va fi făcut agentului „Matei Popescu” și sarcinile ce-i vor fi încredințate spre rezolvare cu ocazia participării la lucrările Conciliului II Vatican”, ACNSAS, R 311941, ff. 37-41).

Intâlnire între presedintele Ceausescu și reprezentantii cultelor din România în 1968 (Fototeca online: ANIC)

După întoarcerea agenților din misiunea lor, Securitatea este mulțumită de munca celor doi. Într-un raport din 21 ianuarie 1965, se subliniază că Augustin a reușit să-l întoxice și pe Suveranul Pontif. Potrivit raportului, Papa ar fi spus „mă bucur că norii s-au despiciat și voi ați putut veni la mine. Voi sînteți ca o rază de lumină, care mă îndreptățește să nutresc speranțe mai bune pentru viitor. Eu vă rog să spuneți înalților conducători ai țării dv. că noi respectăm orice autoritate și că nu dorim altceva decât să se respecte și libertatea noastră”. (Notă-Raport din 21 ianuarie 1965, semnat de mr. Iancu Constantin și col. Andrei Olimpiu, ACNSAS, R 311941, ff. 42-51).

Francisc Augustin și-a continuat în anii următori cariera de colaborator neofical al Securității. După ce a intrat ca deputat în parlament a avansat și a fost decorat, în 1964, cu Ordinul Steaua Republicii Populare Române clasa a III-a, devenind „persoană de încredere”. Augustin a murit pe data de 27 noiembrie 1983 la București. Succesorul său a devenit Ioan Robu care - avînd funcția de arhiepiscop - se află și astăzi în fruntea bisericii catolice din România.

Addenda

[21 ianuarie 1965. Notă-raport despre prezența clericilor-agenți din România, „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae”, la Conciliul Vatican II, comportamentul agenților trimiși în misiune externă, realizări și nerespectarea indicațiilor din timpul instructajului făcut]

304/2/ 21 ianuarie 1965[1]

STRICT SECRET

Ex. nr. 1

NOTĂ – RAPORT

Printre cei 11 clerici catolici din R.P.R., invitați la lucrările celei de a treia sesiuni a Conciliului II Vatican, au fost și agenții noștri „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae”. Conform aprobării conducerii ministerului, în perioada 14 oct.[ombrie] - 5 decembrie 1964 cei doi agenți au fost plecați la Vatican luând parte la lucrările Conciliului.

Din informațiile ce ne-au fost furnizate de către ambii agenți la înapoiere, rezultă următoarele aspecte mai deosebite.

Ajunși la Roma, „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” au fost întâmpinați la aeroportul Fiumicino de către reprezentantul Vaticanului PAMFIL CARNATIU[2], care i-a condus la hotelul „Cezar Augustus” unde erau rezervate șase camere pentru invitații din R.P.R.

Deoarece „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” nu aveau asupra lor nici un fel de valută, au primit de la PAMFIL CARNATIU pentru cheltuielile imediate, suma de 10.000 lire italiene. În același timp PAMFIL CARNATIU le-a indicat sus-numiților ce au de făcut în zilele următoare în legătură cu participarea lor la lucrările Conciliului.

În timpul șederii lor la Roma și Vatican, „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” au fost contactați de către diverse persoane oficiale și neoficiale, parte din acestea fiind cunoscute ca elemente dușmănoase. Chiar a doua zi de la sosirea lor la Vatican, „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” au fost anunțați de PAMFIL CARNATIU că DELL MESTRI[3] (fost secretar al Nunciaturii Apostolice din București – demascat ca spion în anul 1950) și-a exprimat dorința de a-i întâlni. Ulterior, DELL MESTRI – fiind și el participant la lucrările Conciliului – i-a întâlnit pe agenții noștri, cărora a ținut să le facă cunoscut că preotul POJAR MATEI[4] (fost condamnat pentru trădare de patrie de către justiția R.P.R. și emigrat în Austria în anul 1964) s-a plîns la Vatican și lui personal despre faptul că „Matei Popescu” ar persecuta preoții din R.P.R. – eliberați din detenție – neacordîndu-le ajutor.

La scurt timp după discuția avută cu DELL MESTRI, „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” au fost vizitați de către preotul MÜLLER FLORIAN[5] (emigrat din R.P.R. în anul 1948, actualmente domiciliat în R.F.G. unde duce o activitate potrivnică intereselor statului nostru), care după spusele lui – s-a deplasat special la Roma pentru a anunța pe „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” că POJAR MATEI și HAIK ERNST[6] (ultimul fost preot în Bucovina, emigrat în R.F.G. în 1949, cunoscut că este conducătorul unei societăți pentru „ajutorarea preoților din răsărit”), au înaintat la Vatican memorii care arătau aceleași probleme pe care DELL MESTRI i le-a spus agentului „Matei Popescu” și că și-au propus să vină la Roma pentru a informa și verbal Secretariatul de Stat.

În aceste memorii POJAR MATEI și HAIK ERNST caută să compromită pe agenții noștri „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” în fața Vaticanului prezentîndu-i ca elemente mai puțin preocupate de interesele bisericii romano-catolice și mai mult de sprijinirea regimului din R.P.R. În special despre „Kiss Nicolae”, POJAR MATEI arată că este omul regimului comunist, argumentînd prin aceea că-l știe din timpul detenției cînd acesta era anchetat de un inspector de la securitate și era transferat prin mai multe celule pentru a avea posibilitatea să obțină informații de la persoanele deținute. Față de situația creată, delegații romîni s-au apărat calificînd drept calomniatoare atitudinea lui POJAR MATEI și HAIK ERNST.

După cîteva zile de la sosire, delegații noștri au fost vizitați de CASAROLLI[7] – observator la Secretariatul de Stat al Vaticanului, care și-a exprimat bucuria că reprezentanții ai catolicismului din România sînt prezenți la Conciliu, deoarece – după cum spune el – despre această biserică Vaticanul nu cunoaște aproape nimic.

La cererea acestuia, agenții au făcut o prezentare pozitivă a bisericii catolice din România, iar în încheierea convorbirilor, CASAROLLI le-a recomandat să întocmească un raport detaliat unde să trateze problemele expuse verbal, pe care să-l înainteze Secretariatului de Stat al Vaticanului „pentru a fi studiat cu atenție”.

Din cele relatate de agenți, raportul pe care l-au întocmit – în afara problemelor legate de cult – a reliefat și atitudinea refractară a episcopului MARTON ARON[8] față de stat.

Menționăm că înainte de deplasarea la Conciliu am prevăzut și eventualitatea cererii unor rapoarte cu privire la situația cultului romano-catolic în țara noastră, astfel că agenții au fost instruiți asupra problemelor care trebuiesc relatate și din cele raportate la înapoiere, rezultă că au respectat indicațiile ce le-au fost date.

Tot cu ocazia vizitei sus arătate, CASAROLLI a spus delegaților români în mod confidențial, că Vaticanul dorește să ducă tratative cu guvernul R.P.R. în vederea reglementării cultului în țara noastră, problema împărțirii teritoriului pe dieceze, situația episcopilor MARTON ARON și SCHUBERT IOSIF[9] și situația bisericii greco-catolice, dar deocamdată nu se declară oficial.

În legătură cu lucrările Conciliului, s-au obținut date despre modalitatea de lucru a cardinalilor și episcopilor prezenți, unii dintre ei atacând în mod deschis problema infailibilității papei.

De asemenea, unii reprezentanți – un episcop iugoslav și unul din Indonezia – în cuvântările lor au declarat luptă deschisă împotriva comunismului ateu, care – după părerea lor – „constituie un mare pericol pentru biserica catolică”.

O problemă care preocupă Vaticanul în prezent, este faptul că în unele țări numărul preoților este foarte redus, iar numărul candidaților la preoție este din ce în ce mai mic. O astfel de situație este în special în Italia unde sînt parohii cu cîte 10.000 credincioși la unul sau doi preoți. O situație asemănătoare este și în America Latină, unde starea materială deosebită a unor înalți prelați supără preoțimea de rînd, determinîndu-i să-și aleagă alte preocupări.

Față de această situație s-a ridicat problema în Conciliu a „ajutorării clerului și credincioșilor” din aceste țări, mai ales acolo unde foametea și analfabetismul bîntuie în mase.

În discuții libere purtate în pauze, agenții noștri (fiind periți[!] nu puteau lua cuvîntul în Conciliu) au prezentat situația reală din R.P.R. unde există un preot la 1.700 de credincioși, funcționarea celor două institute de învățămînt teologic, salarizarea preoților de către stat, lucruri ce au impresionat plăcut pe ascultători.

În timpul lucrărilor conciliului, s-au dat citire unor scrisori venite din partea unor înalți clerici din diferite țări socialiste, care motivau în mod dușmănos lipsa lor de la această sesiune. Preotul TATU ȘTEFAN (fugit din țară în Italia după 23 august 1944) a spus agenților noștri că una dintre scrisorile citite ar fi a episcopului greco-catolic HOSS IULIU[10] din R.P.R.

În ziua de 21 noiembrie 1964, delegații români au primit invitația de a se prezenta în audiență la papă.

În holul intrării - în timpul așteptării – au discutat cu camerierii papali, care le-au spus că în timpul lui Ioan al XXIII-lea unii clerici au criticat preoții din țările socialiste pentru colaborare cu statul, lucru pe care-l considerau inadmisibil. La toate acestea, papa ar fi răspuns: „dacă voi nu sînteți de acord cu metoda lor de muncă, nu aveți decît să mergeți voi acolo și să munciți în locul lor”.

Intrînd la papă, acesta i-a primit foarte bine, le-a dat cîteva cadouri bisericesti și împuternicirea de a da clerului și credincioșilor din România binecuvîntarea sa.

În urma unui raport succint pe care l-a prezentat agentul „Matei Popescu” privind situația bisericii catolice din țara noastră, papa a rămas mulțumit și a spus: „mă bucur că norii s-au despiciat și voi ați putut veni la mine. Voi sînteți ca o rază de lumină, care mă îndreptățește să nutresc speranțe mai bune pentru viitor. Eu vă rog să spuneți înalților conducători ai țării dv. că noi respectăm orice autoritate și că nu dorim altceva decît să se respecte și libertatea noastră”.

În continuare papa s-a interesat de starea sănătății lui MARTON ARON și de situația fostului episcop SCHUBERT IOSIF (ultimul recent eliberat din detenție, cunoscut ca element dușmănos).

După terminarea audienței, delegații noștri au primit cîte 200 dolari de la Secretariatul de Stat al Vaticanului ca dar din partea papei.

Cu acest prilej, secretarul de stat CICOGNANI[11] a înmînat o scrisoare de răspuns agentului „Matei Popescu” prin care-l numește „ordinar substitut de București”, ceea ce denotă că a fost recunoscut spiritual în această funcție.

La terminarea lucrărilor sesiunii, CASAROLLI a dat agenților pentru MARTON ARON și SCHUBERT IOSIF cîte un breviar cu dedicație din partea papei, iar pentru conducătorii Departamentului Cultelor o colecție de timbre ale Vaticanului.

Înainte de plecarea din Roma, PAMFIL CARNATIU a contactat din nou pe agenți, indicîndu-le că este necesar să atragă atenția lui MARTON ARON asupra faptului „că mulți preoți din dieceza lui trimit la Vatican scrisori prin care cer să se intervină pentru retrocedarea Transilvaniei către Ungaria și că Vaticanul este informat că mai mulți preoți maghiari din această regiune a țării dau credincioșilor să învețe anumite rugăciuni în care se cere acest lucru”.

Cu această ocazie, CARNATIU le-a spus că greco-catolicii din Roma manifestă multă aversiune față de

elementul maghiar și apreciază că în aceste împrejurări, R.P.R. ar fi bine să aibe o biserică unită în Transilvania, care să contrabalanseze elementul maghiar.

În contactele oficiale pe care agentul „Matei Popescu” le-a avut cu PAMFIL CARNATIU și CASAROLLI a respins cu hotărâre acuzele care i-au fost aduse de preotul POJAR MATEI și HAIK ERNST, reușind să convingă Vaticanul cu probe incontestabile că acești doi preoți au mințit.

În afara vizitelor oficiale, în perioada șederii lor la Roma, cei doi agenți au avut și unele convorbiri și întreveneri cu persoane neoficiale, dar care totuși au ridicat o serie de probleme.

Încă în primele zile de la sosire, agentul „Matei Popescu” a fost vizitat de către inginerul FILIPPO DOZZI[12] (al cărui tată a fost proprietarul fabricii de mezeluri din Sinaia), care face serviciu la televiziunea italiană și este președintele emigrației române din Roma. Acesta l-a invitat pe agent de mai multe ori la masă, oferindu-i în dar o mașină de scris „Olivetti”, cu caractere românești. La una din aceste întâlniri, a participat și MÜLLER FLORIAN (despre care am raportat anterior), arătând printre altele că POJAR MATEI care a făcut denunțurile calomnioase referitoare la agent către Vatican, a fost îndemnat să recurgă la astfel de mijloace de către preotul BEGU VASILE[13] din București (cunoscut ca element afacerist și dușmănos), însă a menționat că personal nu crede nimic din cele afirmate de POJAR MATEI. În afară de aceasta, s-a arătat mulțumit și a fost de acord cu atitudinea agentului în ce privește colaborarea sa cu Departamentul Cultelor.

În pauzele sesiunii, agenții „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” s-au întreținut cu preotul profesor TOCĂNEL PETRU[14] și MĂRGINEANU (cunoscuți ca fiind ostili regimului, fugiți din țară înainte de 23 august 1944). Aceștia, fiind franciscani, s-au interesat de unii preoți din Moldova care au făcut parte din acest ordin, acuzând pe vicarul PLEȘCA PETRU[15] din Iași că a militat pentru secularizarea preoților călugări, desființând în felul acesta ordinul franciscan. Li s-a arătat însă că PLEȘCA PETRU este învinuit pe nedrept deoarece ordinele călugărești au fost desființate de stat și nu de un preot. La o altă convorbire avută de cei doi agenți cu preoții menționați, a participat și BONAVENTURA MORARIU[16], emigrat din România în Italia încă din 1930, care le-a oferit cărți cu caracter religios dintre care, unele scrise de el personal.

Agentul „Matei Popescu” într-una din discuțiile avute cu TATU ȘTEFAN a fost informat de către acesta că anul trecut papa i-a dat un inel de aur pentru a-l trimite prin cineva episcopului HOSSU IULIU din R.P.R. TATU ȘTEFAN, după spusele sale, l-a încredințat unei doamne dar aceasta văzînd controlul sever la vamă, l-ar fi aruncat pe fereastra vagonului, fiind nevoit să cumpere un alt inel, pe care a vrut să-l trimită prin „Matei Popescu”. Agentul a refuzat arătînd lui TATU ȘTEFAN că inelul este o valoare care trebuie declarată la vamă.

În continuarea aceleiași discuții, TATU ȘTEFAN a relatat că – după cît știe el – Vaticanul ar fi dispus să ia legătura cu statul nostru pentru a reglementa inițial problemele legate de ritul latin, fără să abordeze deocamdată problema bisericii greco-catolice.

Agenții „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” au fost invitați să facă o vizită episcopului CRISTEA[17] (greco-catolic, emigrat din țară înainte de 23 august 1944). Acesta s-a interesat de situația greco-catolicilor din țara noastră, a unor episcopi foști greco-catolici, însă nu a condamnat nici preoții și nici credincioșii care au trecut la ortodoxie, spunînd că situația acestora trebuie înțeleasă.

Într-una din zile agenții „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” au fost recomandați de către DELL MESTRI cardinalului KÖNIG[18] din Viena și cardinalului FRIYS[19] din Köln, cunoscuți că se ocupă cu „ajutorarea bisericilor din răsărit” prin intermediul societății internaționale „Caritas”.

Acestei invitații a răspuns numai agentul „Kiss Nicolae” care din afirmațiile sale ar fi prezentat o situație reală a bisericii catolice din R.P.R., cardinalii respectivi promițînd că vor căuta să trimită în țară bani și cărți pentru ajutorarea preoților și a călugărițelor de la clauzura Agnes.

Între altele, cardinalul KÖNIG a spus agentului „Kiss Nicolae” că anul trecut a vrut să vină în vizită în R.P.R. ca persoană particulară, însă i s-a refuzat viza. El este totuși hotărît ca în anul viitor să solicite din nou viza pentru intrarea în R.P.R., sperînd că ajuns în țară va contribui în mod rodnic la reglementarea bisericii din România, așa cum a făcut în Ungaria și Iugoslavia.

Agentul „Matei Popescu” a primit la hotel vizita preotului CLINICI (preot originar din Craiova, semnalat că adoptă o atitudine favorabilă țării noastre), care în convorbirea avută a apreciat pozitiv colaborarea între biserică și stat. Așa după cum arată agentul, el este singurul dintre preoții români

care ține contactul cu ambasada R.P.R. la Roma, lucru cunoscut de altfel și la Secretariatul de Stat al Vaticanului, unde CLINICI are legături prin episcopul DELL AQUA (?) și alți prelați.

În afară de preoții menționați că au contactat și discutat cu „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae”, aceștia au fost vizitați și de episcopul iugoslav PICHLER din Bania Lucea(sic!)[20], care i-a condus la preotul BAYER, conducătorul societății de ajutoare „Caritas” din Roma. Acesta le-a comandat odăjdii la o croitorie a societății și le-a oferit câte 150.000 de lire italiene - în contul societății „Caritas”. În discuțiile purtate, agenții au stabilit că această societate „ajută” foarte mult materialicește clericii catolici în special din Africa și Asia.

La câteva zile de la această vizită, ambii agenți au fost contactați de directorul general al societății „Caritas”, călugărul premonstatens[21] – PAULAI – cu reședința la Viena, care a discutat cu „Matei Popescu” posibilitatea trimiterii unor ajutoare bănești și obiecte religioase în R.P.R., cerînd să i se indice adresele unor preoți care au nevoie de acest sprijin. Agentul însă a răspuns că situația preoților din R.P.R. este bună și nu cunoaște vreunul dintre ei să aibă nevoie de ajutoare. În continuarea discuțiilor, PAULAI a căutat să asigure pe „Matei Popescu” că ajutoarele pe care ei le trimit și vor să le mai trimită, nu urmăresc nici un scop politic. La despărțire PAULAI a dat fiecărui agent suma de 200 dolari pentru eventualele nevoi tot în contul societății „Caritas”, iar din poziția lui a rezultat că nu renunță la ideea trimiterii în R.P.R. a unor „ajutoare” bănești și cărți bisericești pentru diverși clerici catolici.

Atît în contactele oficiale cît și cele neoficiale, agenții „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” din convorbirile pe care le-au avut, au stabilit cu certitudine, că unii preoți și călugări catolici care au venit în țara noastră ca turiști, cum sînt WEBER OTTO din Austria și călugărul MANTERNACH KURT PETER – BONIFACIUS din Belgia, la înapoiere au înaintat Vaticanului rapoarte eronate referitoare la situația cultului catolic din țara noastră, pe care le-au întocmit în urma informațiilor culese de la elementele dușmănoase contactate în R.P.R.

În timpul șederii la Roma, agenții „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” au fost invitați la Ambasada R.P.R. unde au luat legătura cu tov.[arășul] STAN.

După ce au discutat unele probleme de ordin general, tov.[arășul] STAN i-a întrebat pe ambii agenți, dacă la plecarea din țară nu li s-a spus să se adreseze lui cu orice problemă și că-i pot încredința corespondența adresată M.A.E.

Deoarece numai agentul „Matei Popescu” primise această indicație din partea noastră prezentînd mai multă garanție (lucru pe care de altfel îl știau și organele Dir. I-a), agenții au arătat că nu au cunoștință de astfel de probleme. „Matei Popescu” nu putea confirma că la plecare i s-au dat informații ca la necesitate să ia legătura cu tov.[arășul] STAN, deoarece fiind prezent și agentul „Kiss Nicolae” se putea desconfira.

În discuțiile purtate, tov.[arășul] STAN a arătat celor doi agenți că în muzeul Vaticanului există o copie a Columnei lui Traian, făcută de profesorul român PANAITESCU, rugîndu-i pe „Matei Popescu” și „Kiss Nicolae” să se intereseze cum ar putea statul român să intre în posesia acestei opere.

Cei doi delegați luînd legătura cu CASAROLLI, i-au arătat că Vaticanul ar face un gest frumos dacă ar pune la dispoziția R.P.R. copia Columnei lui Traian. Acesta însă a replicat că opera în cauză ocupă în muzeele Vaticanului mult spațiu de care Vaticanul ar avea nevoie, deoarece se compune din 240 blocuri de beton armat, însă nu pot întreprinde o astfel de acțiune întrucît nu există o legătură oficială între Vatican și Ambasada R.P.R. din Roma.

La plecarea din Roma agenții au mai purtat discuții cu unii prelați, fără însă să rezulte ceva deosebit. Din informațiile celor doi agenți a rezultat că în tot timpul șederii lor la Roma și Vatican nu au constatat încercări de acte de provocare la adresa persoanelor lor sau a țării noastre. Dimpotrivă, agenții au remarcat atenția și atitudinea respectuoasă cu care au fost tratați precum și surprinderea unora care fiind greșit informați asupra situației libertăților religioase din țara noastră, luînd cunoștință de realitate – din expunerile agenților – au rămas impresionați.

Analizînd comportarea celor doi agenți pe perioada deplasării lor la Conciliul II Vatican, se desprind și unele încălcări ale instructajului primit și liniei de conduită ce li s-a stabilit la plecare.

Astfel, agentul „Kiss Nicolae” s-a dovedit preocupat de stabilirea unor relații cu elemente maghiare, în special delegați la sesiunea Conciliului, în mijlocul cărora se simțea deosebit de bine.

Acesta a compus de altfel și o poezie în limba maghiară, avînd ca temă vizita la papa, pe care a expedit-o din Roma unui periodic catolic maghiar din Budapesta cu toate că „Matei Popescu”, așa după cum raportează, l-a sfătuit să nu facă acest lucru.

Ambii agenți încalcînd instructajul primit s-au dovedit interesați în stabilirea unor relații cu persoane particulare de la care și-au permis să primească sume de bani și cadouri, cu toate că sumele de bani pe care le-au primit de la Secretariatul Vaticanului le aungeau cu prisosință.

De asemenea, cu toate că instructajul făcînd impunea ca agenții să fie pe cît posibil împreună în toate împrejurările, astfel încît să asigurăm controlul comportării și atitudinii pe care o dovedește unul sau altul față de persoanele cu care vin în contact, totuși din relatările agenților nu rezultă că aceștia să fi respectat aceste indicații.

Pentru abaterile comise de la linia de conduită și indicațiile cu care a fost instruit, agentul „Matei Popescu” a fost observat (sic!) și urmează ca asemenea observații să se facă și agentului „Kiss Nicolae”.

Ținînd seama de interesul pe care-l prezintă pentru munca noastră unele din persoanele ce au contactat cei doi agenți la Roma și Vatican, aceștia urmează să ne prezinte informații amănunțite asupra persoanelor respective.

ȘEFUL SERVICIULUI

(ss) Mr. Iancu Constantin

LOCT. [IITOR] ȘEF DIRECȚIE

(ss) Col. Olimpiu Andrei.

2 ex. MI/KC.

ACNSAS, R 311941, ff. 42-51

[1] Document dactilografiat.

[2] Pamfil Carnațiu (* 17 octombrie 1919 în localitatea Cisteiu de Mureș, jud. Alba, în Arhiepiscopia Greco-Catolică de Făgăraș și Alba Iulia - † 7 septembrie 2009 la Roma). Pamfil Carnațiu a fost redactor al emisiunilor programului în limba română de la Radio Vatican și șef al redacției române. A urmat cursurile Colegiului Pontifical Pio Romeno, în 1945 a fost hirotonit preot unit, după instalarea regimului comunist nu s-a mai întors în țară.

[3] Guido del Mestri (* 13 ianuarie 1911 în fostul oraș austro-ungar Bania Luca, † 2 august 1993 la Nürnberg, în Germania). Pînă la obținerea titlului de cardinal, Del Mestri a fost diplomat al Vaticanului, a lucrat ca secretar la Nunțiatul Apostolic din București, fiind expulzat din țară în 1950, după întreruperea relațiilor diplomatice între România și Sfîntul Scaun, în iulie 1948, Nunțiu Apostolic în Germania, 1974-1984. Între anii 1962 și 1965 a participat la lucrările Conciliului Vatican II.

[4] Matias Pojar (* 1912 la Iacoveni, Suceava - † 1978), a fost arestat în perioada anilor 1950 (cf. Ioan Bota / Cicerone Ionițoiu, Martiri și mărturisitori ai bisericii din România (1945-1989), prefață de Doina Cornea, Editura Viața Creștină, Cluj, 2001, p. 214; Mircea Remus Birtz / Manfred Kierein, Alte fărâme din prescra prigoanei, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2010.)

[5] Florian Müller, născut la Caramurat (azi Mihai Kogălniceanu) în Dobrogea, a studiat teologia la București și la Mînster, profesor la Seminarul din București și spiritual la Institutul "Sfînta Maria" (Doamnele Engleze) de pe strada Pitar Moș, a plecat în 1949 din România, împreună cu multe călugărițe. A adunat numeroase documente legate de biografia episcopului de Iași, Anton Durcovici (* 17 mai 1888, Bad Deutsch-Altenburg, Austria - † 11 decembrie 1951, în penitenciarul din Sighet), despre care a și scris. Müller a murit la vîrsta de 90 de ani, pe data de 7 aprilie 2000 [cf. „A trecut la Domnul: Mons. dr. Johannes Florian Müller”, în: Lumina Creștinului, Serie nouă, anul XI, aprilie 2000, nr. 4 (124)].

[6] Ernst Haik, preot (* 1908 - † 1980). (Cf. Erich Beck, Bibliografie zur Kultur und Landeskunde der Bukowina. 1991-1995, Harrasowitz, Wiesbaden 2006).

[7] Cardinalul Agostino Casaroli (* 24 noiembrie 1914 la Castel San Giovanni, din Italia, † 9 iunie 1998 la Roma), diplomat al Vaticanului și apoi ministrul de externe al statului papal. El este considerat drept arhitectul acelei "Ostpolitik" promovată de Vatican sub Papii Ioan al XXIII-lea și Paul al VI-lea.

[8] Áron Márton (* 28 august 1896 la Sândominic, † 29 septembrie 1980 la Alba Iulia), etnic maghiar, episcop catolic de Alba-Iulia, arestat în iunie 1949, eliberat la 1 ianuarie 1955, apoi pînă în noiembrie 1967 domiciliu obligatoriu la Alba Iulia. În anul 1999 muzeul Yad Vashem din Ierusalim i-a conferit post mortem titlul „drept între popoare”, cinstindu-l astfel pentru sprijinul pe care l-a acordat evreilor prizoniți în perioada regimului profascist ungar - instaurat după 1940 și în Ardealul de Nord ocupat de către Ungaria.

[9] Iosif [Josef sau Joseph] Schubert (* la 6 iulie 1890 la București, † la 4 aprilie 1969 la München), episcop clandestin de București, condamnat în cadrul procesului intentat “Iotului Pacha”, în 1951, la închisoare pe viață, eliberat în 1964, apoi domiciliu obligatoriu în localitatea Timișul de Sus, refuză să colaboreze cu autoritățile comuniste și nu recunoaște ierarhia catolică instalată la București de către regimul comunist (Traian Iovanelli, Francisc Augustin), după dizolvarea forțată a vechilor structuri administrative arhiepiscopale. În 1968 i se permite să emigreze în Germania.

Arhiepiscopia romano-catolică de București a fost condusă între anii 1924 și 1948 de Alexandru Teodor Cisar (* 1880, Craiova - † 1954, București). Într-un alt proces, acesta a fost de asemenea condamnat. Cisar murit pe data de 07 ianuarie 1954 la București.

În locul lui Cisar, conducerea arhiepiscopiei a fost preluată de episcopul de Iași, Anton Durcovici. Și acesta a fost arestat și a murit la Sighet în 1951. A urmat episcopul clandestin Schubert. Apoi, între anii 1954 și 1962 arhiepiscopia – practic desființată – a fost condusă de Traian Șt. Iovanelli, apoi de Franz [Francisc] Augustin (ordinarius substitutus), pînă-n 1983. Deși la începutul prigoanei anticatolice amîndoi au avut de suferit, ulterior ei au dat dovadă de o mare obediență, Augustin fiind integrat temporar chiar și în structurile legislativului. Cu încuviințarea regimului Ceaușescu, Papa Ioan Paul al II-lea l-a numit pe 25 octombrie 1984 pe Ioan Robu (* 06 noiembrie 1944 în Târgu Secuiesc) în funcție de episcop al Bucureștilor; după prăbușirea comunismului, pe data de 14 martie 1990, el a obținut titlul unui arhiepiscop.

[10] Iuliu Hossu (* 30 ianuarie 1885 la Milas,, † 28 mai 1970, București), episcop greco-catolic de Cluj-Gherla, detinut politic, apoi, pînă la sfârșitul vieții avea domiciliu obligatoriu în mănăstirea ortodoxă Căldărușani, în 1969 Papa Paul al VI-lea îl numește cardinal in pectore.

[11] Cardinalul Amleto Giovanni Cicognani (* 24 februarie 1883 la Brisighella, Italia - † 17 decembrie 1973 la Vatican), secretar al congregației pentru bisericele orientale, în 1961 numit în funcția de secretar de stat.

[12] Filippo Dozzi a fost căsătorit cu arhitecta română, Alexandra Dozzi pe care Eraldo Pintore, inculpat în procesul „spionilor Vaticanului”, din 1951, a încercat s-o ajute să părăsească România. Alexandra Dozzi, în 1951, în vîrstă de 28 ani, a fost martoră în procesul intentat „Iotului Pacha”, unde a declarat că Pintori i-a înmînat bani și scrisori din partea soțului ei, Filippo, plecat în Italia. (Cf. „Procesul de la Tribunalul Militar București”, ACNSAS, Dosar 15563, vol. 8, ff. 201-202; Willam Totok, Episcopul, Hitler și Securitatea. Procesul stalinist împotriva »spionilor Vaticanului« din România, Polirom, Iași, 2008, pp.70, 278, 279, 333.)

[13] Vasile Begu (* 28 iunie 1915 la Pitești - † 17 septembrie 1983, la Albrück, în Germania), a studiat teologia la București, fiind hirotonit preot catolic în 1938 la București. Ulterior a fost arhivar al Arhiepiscopiei romano-catolice de București, preot la Popești-Leordeni între 1946 și 1973. Consilier al Arhiepiscopiei, 1947-1959, director al Casei de Pensii a cultului caolic, 1959-1961 (cf. Dănuț Dobos [coord.], Catolicii din Popești-Leordeni. Istorie și credință. Monografii, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București 2007, p. 100).

[14] Petru Tocănel (* 3 noiembrie 1911 la Barticești) a studiat teologia la Academia Teologică din Luizi și la Facultatea Teologică Pontificală "Sfântul Bonaventura" din Roma, hirotonit preot la 4 aprilie 1937 la Roma, franciscan; a rămas la Roma, fost director al revistei Apollinaris a Institutului Utriusque Iuris. A publicat lucrări istorice dedicate catolicismului din România (cf. "Figuri Ilustre", Episcopia Romano-Catolică de Iași, <http://www.ercis.ro/lumina/numar.asp?an=2006&numar=7&id=158>, accesat 18. Aprilie 2012).

[15] Petru Pleșca (* 5 februarie 1905 la Fântânele Vechi, județul Iași - † 19 martie 1977, la Iași), episcop romano-catolic de Iași, studiul teologiei la Iași, București și la Colegiul "Bringole-Salle" din Genova (Italia), unde a fost hirotonit preot la 30 mai 1931. După ce s-a întors în România, preot la

Bârgăuani și Grozești. Între 1942 și 1946 conduce seminarul din Iași. După arestarea celor doi ordinarii substituiți - preoții Gheorghe Peț și Wilhelm Clofanda -, la 11 martie 1951, preia conducerea Diecezei de Iași în calitate de ordinarius substituitus. În 1965, în ultimul an al lucrărilor Conciliului Vatican II, a asistat la conciliu în calitate de expert. Papa Paul al VI-lea a dispus să fie consacrat de către cardinalul Confalonieri, la 16 decembrie 1965, la Roma, ca episcop titular de Voli. A fost înmormântat la Grozești-Oituz, unde circa 3 decenii, a fost preot. (cf. "Păstorii care au condus Dieceza de Iași", Episcopia Romano-Catolică de Iași, <http://www.ercis.ro/dieceza/index.asp?pastori=plesca>, accesat 18 aprilie 2012; Martin Wolters, Die Apostolische Nachfolge, <http://www.apostolische-nachfolge.de/rumaenien.htm>, accesat 18 aprilie 2012.).

[16] Bonaventura Morariu (* 18 mai 1886, la Hălăucești - † 10 mai 1967, la Roma), a studiat teologia la Roma, devenind preot în 1908 (cf. "Figuri ilustre", Episcopia Romano-Catolică de Iași, <http://www.ercis.ro/lumina/numar.asp?an=2006&numar=8&id=179>, accesat 18 aprilie 2012).

[17] Vasile Cristea (* 24 februarie 1906, comuna Sămos, Telnic, Târnava-Mică - † 17 ianuarie 2000, Roma), preot unit; între anii 1960-1987 a avut funcția de episcop pentru românii greco-catolici din diaspora. A părăsit România în 1946, refuzând în 1948 să depună jurământul față de R.P.R., asemenea clericului unit, Aloisie Tăutu, activând la Roma.

[18] Franz König (* 3 august 1905 în Warth bei Rabenstein - † 13 martie 2004 la Viena), cardinal, a fost între 1956 și 1985 arhiepiscop catolic de Viena. În timpul Conciliului König a sprijinit aripa reformiștilor, a pledat pentru apropierea de blocul răsăritean și a întreținut contacte cu clerici din România.

[19] Probabil se referă la cardinalul Josef Frings (* 6 februarie 1887 la Neuss - † 17 decembrie 1978 la Köln) care a fost arhiepiscop catolic de Köln.

[20] Alfred Pichler (* 1913 – † 1992), episcop catolic în dieceza Bania Luca (???? ???).

[21] Corect: premonstratens. Este vorba despre ordinul premonstratens, întemeiat în 1120 de Norbert von Xanten.

Ceausescu si reprezentantii cultelor 1968

[4. August 1965. „Lörincz“ aus Temeswar berichtet seinem Führungsoffizier Major Ioan Bella über einen Besuch bei Joseph Schubert, in Timișul de Sus /Obertömesch, wo der Geheimbischof nach der Entlassung aus der Haft 1964 seinen Zwangsaufenthalt hatte, und dessen schlechte Meinung über den vom Regime eingesetzten Leiter des Bukarester Erzbistums, Franz Augustin]

[4 august 1965. „Lörincz“ din Timișoara relatează ofițerului său de legătură, maiorul de Securitate Ioan Bella, într-o notă despre atitudinea lui Iosif Schubert, care după ieșirea din pușcărie, în 1964, avea domiciliu obligatoriu în localitatea Timișul de Sus, despre o vizită la episcopul clandestin și despre părerea acestuia despre Francisc Augustin, „conducătorul“ abuziv al arhidiecezei de București agreat de către regimul comunist]

Securitate und katholische Kirche - Securitatea și Biserica Catolică

W.Totok

<http://halbjahresschrift.blogspot.de/2010/12/securitate-und-katholische-kirche.html>

Securitate und katholische Kirche - Securitatea și Biserica Catolică

Biografia exemplară a preotului catolic român, Rafael Haag (1895-1978).

Spicuiri din dosarul de urmărire informativă „Radu Haralambie”

După ce fusese eliberat din detenție, unde avea de ispășit o pedeapsă de 18 ani, preotul iezuit catolic Rafael Haag devine din nou un „obiectiv” al poliției politice. Este suspectat de „manifestări ostile”, deoarece susține „victoria finală a bisericii catolice asupra comunismului”, precum se poate citi într-o „notă sinteză” din 7 octombrie 1965.

Biografia dramatică a iezuitului Rafael Haag (n. 6. februarie 1895 în Colelia /Dobrogea, m. 15 aprilie 1978 la București) din perioada comunismului este sintetizată în șapte dosare de urmărire informativă și, parțial, în cel penal, care se află astăzi în arhiva CNSAS.(...)

Articolul Închisoare, șicane, supraveghere permanentă. Biografia exemplară a preotului catolic român, Rafael Haag (1895-1978). Spicuiri din dosarul de urmărire informativă „Radu Haralambie” au fost difuzate de DW, pe 29 decembrie 2010 și pot fi citite aici. Un alt document din dosarul lui Haag poate fi citit aici.

Detalii suplimentare și alte documente au apărut într-un articol din: Halbjahresschrift für südosteuropäische Geschichte, Literatur und Politik, anul 22, nr. 1-2, 2010, pp. 111-120

Detalii despre supravegherea clerului catolic, reformat și lutheran din Banat, București, Arad, Sibiu, Oradea, Cluj și Brașov vor fi postate aici, tot așa și amănunte despre rolul unor ofițeri de Securitate (ca, de exemplu, Paul Sterescu, implicat în supravegherea și acțiuni represive îndreptate împotriva clerului catolic, după 1990 a sprijinit munca de contabilitate în cadrul comunității evreiești din Timișoara, Gheorghe Bota, Mihai David, Alex Simlovici ș.a).

William Totok

Aus der Akte des Jesuiten Rafael Haag

OV „Radu Haralambie”

Haft, Schikanen, Demütigungen und eine permanente Überwachung überschatteten das Leben des katholischen Priesters Rafael Haag (geb. 6. Februar 1895 in Colelia /Dobrudscha, gest. 15. April 1978 in Bukarest). Aus der Lektüre seiner 7 Bände umfassenden Akte, die kurz nach seiner Entlassung aus dem Gefängnis, 1964, angelegt wurde, ergibt sich das Porträt eines Menschen, zu dem, ohne übertrieben zu wirken, das Beiwort „aufrecht” passt.

Der Operative Vorgang, in dem Haag unter dem Decknamen „Radu Haralambie” auftaucht, ist einerseits beispielhaft für die Securitateparanoia, andererseits für den ungebrochenen Mut und die Kompromisslosigkeit eines Jesuitenpriesters, der seinen Glauben standhaft verteidigte, sich nicht einschüchtern ließ und sich mit Erfolg den Anwerbungsversuchen und Kollaborationsangeboten der Securitate widersetzt hatte. Dies im Unterschied zu vielen seiner Amtsbrüder, die den Pakt mit der Geheimpolizei geschlossen hatten und Haag auf Schritt und Tritt ausspionierten.

Die Akte von Rafael Haag wirft ein verheerendes Licht auf viele Geistliche der katholischen Kirche - insbesondere aus der (Erz)Diözese Bukarest. Franz Augustin, der als Ordinarius Substitutus bis 1983 das Bistum leitete, war Mitglied der Großen Nationalversammlung (also des Parlaments) und der verlängerte Arm der Securitate und des so genannten Departaments für Kulte. Auch an der unausgesetzten Verfolgung von Haag war er indirekt beteiligt. Einzelheiten dazu müssten ausführlich

erörtert werden. In den Veröffentlichungen, die in den letzten Jahren von Historikern verfasst wurden, die der katholischen Kirche nahestehen, wird die Rolle von Franz [Francisc] Augustin während der kommunistischen Diktatur undifferenziert, leicht apologetisch und völlig unkritisch dargestellt. So ähnlich sehen auch die seinem Vorgänger, Traian Iovanelli (gest. 7.9. 1961) gewidmeten Darstellungen aus.

Der vollständige Aufsatz kann in der Halbjahresschrift für südosteuropäische Geschichte, Literatur und Politik, 22.Jg., Heft 1-2, 2010, S 111-120, nachgelesen werden. Im gleichen Heft der HJS sind auch einige Dokumente aus der Akte abgedruckt.

Ein Beitrag zu Rafael Haag wurde am 29.12. 2010 im rumänischen Programm der Deutschen Welle ausgestrahlt, am 31.12. gepostet und kann hier gelesen werden. Ein weiteres Dokument aus der Akte Haag kann hier nachgelesen werden.

Es folgen Einzelheiten über die Überwachung der katholischen und evangelischen und reformierten Geistlichen im Banat, aus Bukarest, Arad, Hermannstadt, Großwardein, Klausenburg und Kronstadt, über inoffizielle Mitarbeiter aus den Reihen der Priesterschaft sowie die Rolle einiger Securitateoffiziere (beispielsweise die von Paul Sterescu, der an der nachrichtendienstlichen Repression der katholischen Priester beteiligt war und der sich nach der Wende ehrenamtlich in der Temeswarer jüdischen Gemeinde betätigte; Gheorghe Bota, Mihai David, Alex Simlovici u.a).
William Totok

Siehe auch - a se vedea și: Securitate vs. Vatikan

[7. Januar 1950. Rundschreiben des für Kirchenfragen zuständigen Securitatehauptmanns Heinz Stănescu(*) und des Leiters der Hauptabteilung 1, Oberst Gavril Birtaş, in dem die Securitatemitarbeiter landesweit aufgefordert werden, ihre Überwachungsmaßnahmen anlässlich des Dreikönigsfestes und der anschließenden Hausweihen zu verstärken, um die regimfeindliche Aufwiegelung der Gläubigen durch anti-demokratische Geistliche rechtzeitig zu unterbinden]

[7 ianuarie 1950. Circulară semnată de căpitanul de Securitate, Heinz Stănescu(*) și colonelul Gavril Birtaş în care se cere lucrătorilor amplificarea acțiunilor de supraveghere a preoților romano-catolici în perioada epifaniei când, în mod tradițional, se face sfințirea locuințelor și caselor enoriașilor]

ACNSAS, D 12244, vol. 2, f. 5

(*) cf. Heinz Stănescu: "Cariera unui ofițer de Securitate: Heinz Stănescu", RFI, 3.8. 2010; "Freud - cu voie de la poliția politică sau Rolul fostului ofițer de Securitate Heinz Stănescu", DW, 21.12. 2010;

Documentul 1

[31. Juli 1948. Erklärung von Rafael Haag während eines Verhörs durch die Politische Polizei]

[31 iulie 1948. Declarația lui Rafael Haag dată în fața organelor poliției politice]

2 – VIII – 948

[indescifrabil][1]

Declarație [2]

Subsemnatul preot romano-catolic, născut 5.II.[1895] în Colelia, Com. Râmnicul de Sus, Jud.

Constanța ca fiul lui Timotei Haag, cu doctorat în filosofie și teologie, și domiciliat în București str. Cuza-Vodă 119, declar următoarele:

Am predat spre păstrare D-rei Elvira Noia, vecină și chiriașă a noastră, niște cărți despre Francmasonerie, pe care le-am primit și eu spre păstrare de la DI Luzis când acesta a plecat în provincie. Și s-a mai aflat la mine o carte a mea „Mein Kampf” de Hitler și, fără să știu, s-a rătăcit printre cărți și-o scrisoare scrisă de mine, dar nu expediată – scrisă la 1.III.948 și aruncată de mine, din cauza conținutului gingaș cu privire la situația viitoare a Bisericii, așa cum o prevedeam eu atunci.

a) „Mein Kampf” l-am cumpărat, ca un document de o criminalitate dementă monstruoasă – nicidecum din simpatie pentru demența nazistă. Când privește atitudinea mea pe timpul lui Antonescu, - am fost de nenumărate ori la DI general Dragalina, guvernatorul Bucovinei – mă aflam atunci în Cernăuți – pentru a interveni în favorul Evreilor persecutați. Am și reușit să se ridice „steaua lui David” și din 3 evrei catolici internați în lagăre am reușit să eliberez pe doi: pe DI Scherer Paul – domiciliat azi în Str. Dr Florea Teodorescu 8 – și pe Dra M. Klein, al cărei domiciliu nu-mi mai e cunoscut. Și DI Axman, atunci Director al Chesturii din Cernăuți poate mărturisi despre nenumăratele mele intervenții în favoarea Evreilor. Când frontul germano-român s-a apropiat, în retragere, de Cernăuți, Evreii creștini s-au temut că naziștii, în retragere, îi vor masacra, atunci am intervenit, prin Nunțiatoră, pe lângă Guvern, ca și Evreii să se poată refugia – intervenția neavând succes, am venit la București și, cu ajutorul Institutului Notre Dame [probabil: de] Sion, am aranjat găzduirea lor clandestină în casele evreiești din București.-

Leca a făcut haz văzându-mă pe mine, preot catolic, la Catedrala Evreilor – când am intervenit pentru eliberarea d-lui Scherer Paul.

Evreii din București, în special cei catolici, pot mărturisi cât de departe am fost de nazism! Și chiar tremurau ei pentru soarta mea, căci prea mult m-am expus pentru ei.

„Mein Kampf” a fost găsit la mine, fiindcă se rătăcise printre note muzicale, într-un geamantan, cu ocazia strămutării mele, așa că am uitat de el.

b) Despre cărțile d-lui Luzis, predate mie învelite în jurnal; Nu le-am controlat, ci la insistența lui le-am primit spre păstrare. Știam doar de la el că tratează despre Francmasonerie – și am fost foarte surprins când domniile agenți au descoperit printre ele „J'accuse Moscou”!

Pe DI Luzis l-am cunoscut cu 30 ani înainte ca liceeni de cl. VIII.

c) Scrisoarea mea din 1. III – s-a rătăcit fără știrea mea. Căci recitind-o, nu mi-a plăcut și am renunțat la expedierea ei, uitând însă s-o arunc în coșul de hârtii.

Drept care am semnat prezenta declarație.

București, 31 Iulie 1948 (ss) Pr.dr. R. Haag

ACNSAS, P 7748, ff.16-16v

Transcrierea textelor din dosare: Elena-Irina Macovei.

[1] Mențiune manuscrisă a unui ofițer cu cerneală albastră.

[2] Document manuscris.

Documentul 2

[7. Oktober. Beginn der operativen Überwachung von Rafael Haag nach seiner Entlassung aus dem Gefängnis, im August 1964]

[7 octombrie 1965. Reînceperea urmăririi lui Rafael Haag după eliberarea sa din detenție, în august 1964, prin deschiderea unui „dosar de verificare”]

304/2/7 oct.[ombrie] 1965[1]

NOTĂ SINTEZĂ [2]

în dosarul de verificare nr. 8802
deschis la 11 mai 1965 asupra lui
HAAG RAFAEL de la clauzura „Sf. Agnes”
din Com.[una] Popești-Leordeni.

La data de 11 mai 1965, s-a deschis dosar de verificare asupra numitului HAAG RAFAEL, născut la 6 februarie 1895 în Com.[una] Colelia-Dobrogea, fiul lui Timotei și Francisca de naționalitate germană cetățenie română, fost călugăr iezuit, în prezent preot romano-catolic, cu domiciliul la clauzura „Sf. Agnes” – Prelungirea Șos. Olteniței nr. 6 Popești-Leordeni.-

La baza deschiderii dosarului au stat materiale din care rezultă că Haag Rafael după eliberarea din detenție, a fost contactat de o serie de elemente dușmănoase, preoți și laici catolici, cu care a purtat discuții pe diferite teme în care a făcut referiri și la actualul regim.-

Fiind cunoscut că vrea să pozeze în „martir” al credinței și că desfășoară o intensă propagandă de prozelitism în favoarea cultului catolic, la data de 5 februarie 1965, i s-a deschis verificare prealabilă. Cu ajutorul agenturii și a altor mijloace s-a stabilit că Haag Rafael, desfășoară o intensă propagandă religioasă, scriind predici, poezii și „meditații” din timpul cât a stat în detenție pe care le trimitea rudelor și cunoscuților din țară și străinătate.

Față de agentură, susnumitul și-a exprimat nemulțumirea pentru faptul că în țara noastră nu există libertatea cultului, scriind că Vaticanul va lua măsuri pentru reglementarea situației.

În urma datelor obținute, la data menționată s-a deschis dosar de verificare.-

Din analiza materialelor obținute în perioada desfășurării acțiunii, rezultă că Haag Rafael încă din perioada detenției preconiza o intensă propagandă catolică în rîndul credincioșilor, atragere de noi credincioși. Pentru aceasta cel în cauză s-a gândit să formeze un corp de 400 de propagandiști „devotați”, cu ajutorul cărora să desfășoare această muncă.

Acest „plan” al obiectivului începe să se contureze, deoarece a început să inițieze în această problemă unii credincioși cu pregătire superioară (în agenta „Geta”).

Imediat după eliberare, Haag Rafael din prudență a adoptat o poziție bună, nu a avut manifestări ostile și nu a întreprins nimic pentru punerea în aplicare a concepțiilor pe care și le-a format în închisoare. Această situație s-a datorat și faptului că neavînd o locuință stabilă, s-a preocupat de acest lucru și de obținerea buletinului de identitate pentru București, ceea ce a reușit.

Începînd din luna februarie 1965, Haag Rafael redactează predici și scrie poezii religioase pe care le-a trimis unor cunoscuți în speranța atragerii lor la catolicism, pronunțîndu-se împotriva comunismului care – spune el – propagă ateismul și nu asigură libertatea religiei.

Treptat, obiectivul intră în legătură prin corespondență cu multe elemente din țară cum sînt: Puni Emil din Deva, Ormay Paul din Cluj, Daniel Cantemir din Buc.[urești] și alții, cunoscuți ca elemente ostile regimului, urmăriți prin diferite foruri de evidență, precum și cu elementele din străinătate – Canada, Italia, R.F.G., cărora le trimite poezii și „meditații”, cerînd în schimb medicamente și obiecte de îmbrăcăminte pe care le-a primit.-

În unele note, agentul „Cristea Ion” relatează că Haag Rafael a încercat să ia legătura personal cu unii preoți care au plecat definitiv din țară, cum a fost Bachmaier Adolf și Pfarecoff[3] Otto, fără însă să reușească. Despre motivele care l-au determinat să facă acest lucru, nu a vorbit însă nimănui.-

În urma măsurilor luate, s-a reușit infiltrarea agentei „GETA” pe lîngă Haag Rafael. – Din notele furnizate de susnumita agentă la 20.VI și 2 VII.1965 rezultă că obiectivul, în discuțiile purtate cu ea, s-a interesat de locul de muncă al tatălui agentei, cu ce se ocupă, cîte secții are institutul de cercetări unde lucrează, evitînd însă să răspundă pentru ce îl interesează acest lucru. De asemenea, Haag Rafael a însărcinat pe agentă să se intereseze la fratele ei – care este medic[4] - despre actele de imoralitate ale tineretului, ce procentaj de fete se prezintă pentru eliminarea sarcinii, ce fel de medicamente „anticoncepționale” se găsesc pe piață și pe ce scară sînt folosite acestea în special de tinere necăsătorite și minore. Nici de data aceasta, Haag Rafael nu a vrut să spună la ce i-ar putea folosi astfel de date.-

Ulterior, Haag Rafael, în contactele pe care le-a avut cu „GETA” a început „să-i dea lecții” de religie, dîndu-i întîlniri în oraș (folosind în acest scop pe călugărița „Anunțiată”) continuînd să facă uz de teorii interpretative, fără conținut asemănătoare cu cele ale scolasticii medievale.

Haag Rafel, în discuțiile cu aceeași agentă caută să aducă unele „argumente” prin care să arate existența lui Dumnezeu. El nu admite contrazicerea teoriilor sale, deoarece – spune Haag – el este doctor în filozofie și poate aduce probe concrete pentru susținerea teoriilor sale, pe când comunismul și marxismul sînt „o prostie” care emană teorii „neștiințifice și lipsite de logică”.

Susnumitul a cerut agentei să-și întocmească un program strict de „meditații” și „rugăciuni” pe care să-l respecte riguros, iar el să fie acela care s-o controleze și să-i completeze programul.

În fața unor elemente de încredere, cum este Daniel Cantemir (urmărit prin acțiune informativă) a avut manifestări ostile, preconizînd printre altele „victoria finală a bisericii catolice asupra comunismului”.

Agentul „Cristea Ion”, în nota sa din 24 iulie 1965, arată că obiectivul scrie unele „meditații” cu caracter religios, după modelul călugărului IGNAȚIU DE LOYOLA – întemeietorul ordinului iezuit.

Haag Rafael a spus agentului că vrea să termine toate aceste scrieri, după care vrea să găsească o dactilografă care să i le bată la mașină, iar apoi să le împartă la unii credincioși.-

Datorită bigotismului de care este stăpînit, susnumitul caută să susțină existența „minunilor” care se săvîrșesc la Lourdes, Fatima și alte locuri „sfinte”. De curînd a intrat în posesia unei cărți „Padre Pio” – în care se vorbește despre „minunile” pe care le poate face preotul „Pio” din Italia, „prin rugăciunile sale”.

Această carte este citită în clauzură de către toate călugărițele, iar obiectivul propagă printre unii credincioși ideea de a scrie în Italia la acest „Pio”, pentru a li se îndeplini dorințele.

Același agent, semnalează că Haag Rafael este în legătură cu un fost avocat – HULES – (care nu a putut fi încă identificat) din București despre care obiectivul spune că poate facilita obținerea de pașapoarte, în schimbul unei sume de bani. – (S-au luat măsuri pentru identificarea lui).

Analizînd întregul material existent la dosarul acțiunii, se poate trage concluzia că preotul iezuit Haag Rafael, prin atitudinea și comportarea sa începe să-și pună în aplicare ideile pe care și le-a format în perioada de detenție, încercînd atragerea la catolicism a unor credincioși ortodocși, ținînd cu ei ore de catehism. În afară de aceasta, prin scrisori sau direct răspîndește „meditațiile” și poeziile sale religioase (de fapt sînt numai versificații), în rîndul cunoscuților.

Față de unele elemente de încredere are și manifestări ostile în special, referindu-se la „netemeinicia” învățaturii marxiste. – În fața forurilor superioare – chiar bisericești – caută să pozeze ca un om „realist”, care admiră orînduirea actuală, că admite înțelegerea cu organele de stat, dar aceasta numai cu intenția de a ocupa un post de preot în București, vizînd în mod deosebit biserica „Sf. Elena” care în trecut a aparținut ordinului iezuit, din care a făcut și el parte.

Fiind pus în supraveghere informativă, s-au stabilit unele legături ale obiectivului, între care pot fi menționați: SACHS ERICH PAUL, medic stomatolog la unitatea C I 30 MAI, CAPȘA CONSTANTIN – fără ocupație, SENTERA MARIA-KLARA și alții, necunoscuți în evidențele noastre fapt pentru care s-a trecut la identificarea lor.

Din analiza întregului material existent la dosar rezultă că HAAG RAFAEL desfășoară o intensă propagandă de prozelitism în favoarea cultului catolic, uneori avînd și manifestări ostile la adresa regimului nostru.

Activitatea pe care cel în cauză o desfășoară prezintă un pericol social, prin aceea că prin teoriile pe care le răspîndește în rîndul elementelor cu care vine în contact, caută să lovească în ideologia marxist-leninistă, să-i determine pe aceștia la o viață religioasă intensă, cu program, sustrăgîndu-i de la anumite alte activități folositoare.

În vederea documentării activității pe care Haag Rafael o desfășoară s-au identificat unele elemente pe care susnumitul caută să le convertească la catolicism și cu care întreține un contact mai strîns.

Elemente care ar putea fi audiate, pentru atingerea scopului propus sînt următoarele:

- Blaj Maria-Benedicta, superioara călugărițelor de la clauzura „Sft. Agnes”.
- Blaj Ana-Anunțiată, călugăriță la aceeași clauzură, care a fost folosită de obiectiv la îndeplinirea unor servicii.
- Laslău Catrina-Clara[5], tot călugăriță la clauzura Agnes, care cunoaște o bună parte a activității desfășurată de Haag Rafael.
- Sachs Martin-Moritz, domiciliat în București Bd. Republicii nr. 130, cu care obiectivul este în foarte

bune relații și se vizitează reciproc.

- Părinții elevei Alfonse Ecaterina din comuna Popești-Leordeni, Str. Școalei nr. 41 care ia „lecții” de religie de la Haag Rafael.-

În același scop vor fi identificați și alți părinți ai unor copii care sînt în atenția celui acționat precum și numita ARTIR GEMMA, pe care Haag caută s-o convertească la catolicism.-

(ss) [indescifrabil]

ACNSAS, I 203455, vol. 3, ff. 261-264.

[1] Notă manuscrisă.

[2] Notă manuscrisă a unui ofițer de securitate, scrisă cu cerneală albastră deasupra documentului: “Tov. Major Mihuț A. Posibilitatea documentării activității lui HAAG RAFAEL prin audierea călugărițelor de la Agnes este foarte șubredă.

Chiar dacă unele din acestea în anumite privințe sînt împotriva lui HAAG R. vă asigur că vor înceta această aversiune în momentul în care vom interveni noi.- De aceea urmărirea lui HAAG trebuie dusă în direcția stabilirii altor persoane, legături laici cărora el se străduiește a le face educație mistică dușmănoasă.-

Cînd vom avea asemenea elemente vom proceda la audieri.-

Să vedem ce vom rezolva și prin discuțiile de la recrutare cu SACHS în cazul cînd se va aproba a se trece la recrutarea lui.-” (ss) [indescifrabil].

[3] Corect: Otto Kanisius Farrenkopf sau Farenkopf (cf. Bota, Ioan/ Ionițoiu, Cicerone: Martiri și mărturisitori ai bisericii din România (1945-1989), Editura Viața Creștină, Cluj, f.a., p. 210).

Ortografierea numelui în diversele documente: Pfahrenkopf, Fahrenkopf, Pfarenkopf, Pfarrenkoff, Farenkopf. - n. n. Elena-Irina Macovei.

[4] Notă manuscrisă a unui ofițer de securitate, scrisă cu cerneală albastră pe marginea din stînga: “Dar ce posibilități avea acesta de cunoașterea acestor date ptr. că nu orice medic poate avea la dispoziție astfel de date și nici vederea de ansamblu a problemei pe baza căreia să poată face aprecieri.” (ss) [indescifrabil].

[5] Sora Clara Catrina Laslău (1912-2009) a fost arestată în perioada 1950 – 1964 și condamnată ca spioană a Vaticanului. Din 4 ianuarie 1938 și-a desfășurat activitatea în cadrul Nunțiatunii Apostolice, dar este arestată la 29 iulie 1950 împreună cu alte călugărițe și condamnată în 1952 la 15 ani de temniță grea. Este eliberată în 1964, cînd a fost amnistiată. Sursă:

http://revista.memoria.ro/?location=view_article&id=328, accesat: 22.12.2010. Vezi și Clara, IBMV, Das Institut der Englischen Fräulein. Erinnerungen aus der Nuntiatur (Gekürzte deutsche Fassung aus verschiedenen Berichten von Sr. Chrysostoma. Bericht von Schwester M. Clara Laslău IBMV/Rumänien), Privatdruck, s.l., s.a.

Documentul 3

[1. November 1973. Bericht des Securitatehauptmanns Iosif Ilea über eine als Verwarnung getarnte Einschüchterungsaktion von Rafael Haag, an der auch mehrere Priester der Bukarester Erzdiözese beteiligt waren]

[1 noiembrie 1973. Raportul căpitanului de Securitate, Iosif Ilea, despre o acțiune de intimidare a lui Rafael Haag la care au participat și cîțiva preoți catolici din arhieceza de București]

I.M. 8. – Securitate

132/I.I./ 1 – X - 1973[sic!][2]

Strict Secret[1]

Ex. unic

NOTĂ - RAPORT

În ziua de 31 octombrie 1973, în baza aprobării date de conducerea unității, a fost avertizat la sediul organelor noastre preotul romano-catolic (iezuit) HAAG RAFAEL de la clauzura de călugărițe „Sf. Agnes”, Prelungirea ȘOS. Olteniței nr. 6, Sectorul 5.

Obiectul avertizării l-au constituit următoarele aspecte ale activității și comportării lui HAAG RAFAEL:

- Difuzarea în rîndul soldaților din U.M. 1035 (vecină cu clauzura) a unor materiale de îndoctrinare religioasă dintre care unele întocmite de sus-numitul.

- Acordarea de ajutoare materiale unor preoți greco-catolici care desfășoară activitate clandestină.

- Relații cu cetățeni străini (preoți și teologi) despre care nu a informat organele competente potrivit Legii 23/1971.

- Manifestări dușmănoase la adresa orînduirii noastre socialiste (și a unor organe și instituții de stat).

În legătură primul aspect HAAG R. a afirmat că personal nu a dat niciunui soldat din U.M. vecină materiale de îndoctrinare religioasă recunoscînd însă că unele din materialele găsite la soldați îi aparțin, dar că au fost date de vreo călugăriță fără știrea lui.

HAAG R. susține că a scris, multiplicat și difuzat asemenea materiale în rîndul unor cunoștințe dintre credincioșii catolici pînă în decembrie 1972, iar de la acea dată atrăgîndu-i-se atenția de către vicarul Arhiepiscopiei romano-catolice să nu mai facă acest lucru a renunțat deși părerea lui este că nu comite o crimă dacă trimite cunoștințelor sale asemenea predici, căci combaterea ateismului este datoria lui de preot.

În acest an, susține că a dat materiale de acest fel numai călugărițelor din clauzură.

Referitor la problema acordării de ajutoare preoților greco-catolici Haag R. a afirmat că este de datoria lui să-i ajute și că organele de stat nu au dreptul să se amestece în această problemă, precizînd că el chiar dacă dă unele ajutoare nu este răspunzător de ceea ce fac preoții greco-catolici, căci ei știu că „guvernul actual nu le permite să facă slujbe pînă cînd problema bisericii lor nu va fi rezolvată” și el susține că această problemă nu e rezolvată pentru că „preoții și episcopii greco-catolici există și doresc libertatea bisericii lor” și ca dovadă Haag R. susține că însuși Papa i-a spus acest lucru șefului statului român și i-a cerut măsuri concrete în acest sens, neacceptînd soluția propusă ca foștii greco-catolici reveniți la ortodoxism să rămîină ortodocși, iar ceilalți să treacă la romano-catolici.

Haag R. a enumerat cîțiva preoți greco-catolici și iezuiți din Transilvania cărora le-a dat diverse sume de bani ca liturghii sau obiecte de îmbrăcăminte (Lazăr Ioan din Șomcuta Mare, Sîrbu Ioan din Sibiu, Neamțiu Gh. din Cluj și alții), arătînd că sumele respective le-a primit de la diverși credincioși din țară, fie de la Caritas.

Sus-numitul a menționat și întîlnirile pe care le-a avut cu unii episcopi greco-catolici clandestini ca Dragomir Ioan și Todea Alexandru prezentîndu-le ca întîmplătoare și precizînd unele discuții purtate cu aceștia (mai puțin importante, dar reale întrucît se verifică și prin alte surse).

Asupra relațiilor pe care le-a avut cu diferiți cetățeni străini, Haag R. a afirmat că în general a informat Arhiepiscopia romano-catolică chiar dacă uneori cu întîrziere, iar unele scăpări pe care le-a avut a considerat că nu sînt importante sau că despre unele a cunoscut vicarul Arhiepiscopiei pe alte căi.

Haag Rafael a recunoscut că în discuțiile cu unele persoane a avut manifestări nepotrivite, dar a menționat că niciodată în discuțiile cu cetățenii străini. S-a angajat ca în viitor să fie mai prudent (termenul e folosit de Haag R.) în discuții.

Haag R. a afirmat chiar de la începutul discuției că a făcut aproape 15 ani de închisoare pentru credință susținînd că în acea perioadă era și la noi stalinismul care dorea să distrugă catolicismul astfel că preoții romano-catolici au fost închiși fără să fie vinovați.

Sus-numitul susținea că declarațiile erau obținute prin teroare și mijloace violente și că exprimau dorința organelor de instrucție (a specificat și unele cazuri și exemple și avînd o atitudine ironică și de ură).

În încheierea discuțiilor Haag Rafael a precizat că el consideră că mai există încă la noi un regim de teroare de vreme ce organele noastre l-au chemat pentru aspectele discutate. Recapitulîndu-i faptele pentru care a fost chemat și-a cerut scuze pentru afirmația făcută, angajîndu-se să nu se mai

angreneze în astfel de activități.
(ss) cpt. Ilea Iosif.
ACNSAS, I 203455, vol. 5, ff. 19-20.

[1] Notă manuscrisă.

[2] Corect: 1.XI.1973. Discuția cu Rafael Haag are loc pe 31 octombrie 1973.

Documentul 4

[12. März 1974. Bericht des Bukarester Geistlichen mit dem Decknamen „Demeny“ über Rafael Haag]

[12 martie 1974. Notă despre Rafael Haag a preotului bucureștean, conspirat sub numele de „Demeny“]

Dir. a I-a

Nr. 140/P.E./12-III-1974

Strict Secret [1]

29011/0023

Notă-raport

În ziua de 12-03-1974 la ora 11 informatorul „Demeny“ a relatat că la biserica „Bărăției“ a venit o călugăriță (al cărei nume nu-l cunoaște, are circa 35 de ani și are funcția de curieră) de la mănăstirea Sf. Agnes din partea preotului Haag Rafael cu un plic și o scrisoare (bilet) care avea următorul conținut:

Buc. 10-III-1974

„Prea cucernice păr.[inte] Zudor [2], vă rog să binevoiți a preda d-șoarei Luana Marina, când vine la biserică scrisoarea alăturată adresată ei.

Mulțumesc frumos și respectuos al Sf. V. prea devotat pr. R. Haag S.I.“

În plic se află alături de biletul pentru informator un plic mic alb adresat d-nei Marina Luana în care era un material bătut la mașină pe foiță în 4 pagini (prima pagină fără titlu și se încheie cu „cu toată stima și dragostea în Domnul vă salută al dv. devotat

Pr. Rafael Haag S.I.

Buc. 15-XII-1971“.

- Din conținut rezultă că materialul este întocmit de R. Haag și are un caracter religios-antiștiințific.

În prima pagină începe cu: „Dragii mei nepoți și nepoate și scumpii mei prieteni!“ La pag.[ina] a 3-a are un titlu: II „Galileo Galilei“ iar la pag. 4-a un alt titlu III – „Darwin“.

N.L.

Haag R. se află în atenția IMB/Sec. La 10-XII-1973 a fost avertizat pentru manifestări ostile, multiplicarea și difuzarea unor materiale antiștiințifice și antisociale pe fond religios, sprijinirea cu bani a unor foști preoți greco-catolici, încercări de prozelitism și legături cu cetățeni străini.

Avînd în vedere atitudinea de combatere pe care informatorul a avut-o față de Haag R. cu ocazia avertizării acestuia într-un cadru largit i s-a indicat să-l cheme telefonic pe Haag și să-i restituie materialul arătînd că nu are încredere în persoana căreia i-a fost adresat și nici nu o cunoaște (să-i ceară relații despre ea pentru a o putea identifica) și totodată să caute să-l influențeze să renunțe la asemenea preocupări așa cum s-a angajat.

(ss) Lt. col. E. Pandele

- Notă

De comun acord cu Lt.col. Pandele am stabilit ca informatorul să nu dea materialul respectiv și să folosească prilejul pentru influențarea pozitivă a lui Haag Rafael. Mai ales că aceasta poate fi o încercare din partea lui Haag de verificarea informatorului pentru a se convinge dacă are legături cu

organele noastre.
(ss) Cpt. Ilea I[osif]
ACNSAS, I 203455, vol. 5, ff. 155-156.

[1] Notă manuscrisă.

[2] Francisc Zudor a fost preot la biserica romano-catolică Bărației din București. El a avut permisiunea specială de a-i înmormînta pe cei doi episcopi greco-catolici, Iuliu Hossu (1885-1970, cardinal in pectore) și Ioan Bălan (1880-1959) care au murit în timpul reținerii lor de către autoritățile comuniste într-o mănăstire ortodoxă. Securitatea a supravegheat cu mare atenție ceremonia înmormîntării lui Hossu, a înregistrat și ulterior prezența unor credincioși la mormîntul său din cimitirul Bellu din București și a recrutat persoane din administrația cimitirului pentru a cunoaște detalii despre ce se vorbește în preajma mormintelor celor doi episcopi.

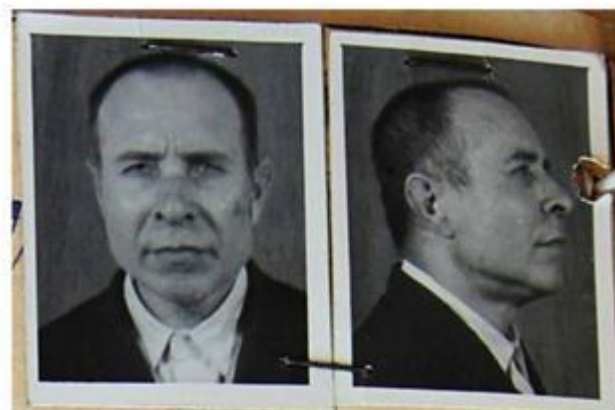
Eingestellt von hjs-online um 14:06
Labels: Kommunismus, Rumänien

Închisoare, șicane, supraveghere permanentă

(<http://www.dw.de/%C3%AEnchisoare-%C5%9Ficane-supraveghere-permanent%C4%83/a-14745147-1>)

Biografia exemplară a preotului catolic român, Rafael Haag (1895-1978). Spicuiri din dosarul de urmărire informativă „Radu Haralambie“ .

Rafael Haag, preot iezuit catolic, victimă a prigoanei comuniste, fotografie in penitenciar

© William Totok

După ce fusese eliberat din detenție, unde avea de ispășit o pedeapsă de 18 ani, preotul iezuit catolic Rafael Haag devine din nou un „obiectiv” al poliției politice. Este suspectat de „manifestări ostile”, deoarece susține „victoria finală a bisericii catolice asupra comunismului”, precum se poate citi într-o „notă sinteză” din 7 octombrie 1965.

Biografia dramatică a iezuitului Rafael Haag (n. 6. februarie 1895 în Colelia /Dobrogea, m. 15 aprilie 1978 la București) din perioada comunismului este sintetizată în șapte dosare de urmărire informativă și, parțial, în cel penal, care se află astăzi în arhiva CNSAS. Viața preotului s-ar putea rezuma în câteva cuvinte cheie: închisoare, șicane, supraveghere permanentă.

Haag a fost condamnat, în 1952, la 18 ani de închisoare, pentru înaltă trădare, din care a ispășit 14

ani.

Dosarul numărul 7 de urmărire informativă

Fără a exagera, se poate spune că Rafael Haag a fost un om de o onestitate și verticalitate exemplară. A refuzat orice compromis cu autoritățile comuniste și s-a opus tuturor încercărilor de colaborare cu organele de stat. În comparație cu numeroși alți preoți catolici - mai ales din arhiepiscopia de București - care au acceptat să devină colaboratori activi ai Securității, Rafael Haag a preferat, pe cont propriu, să lupte de unul singur și să nu-și trădeze convingerile și credința.

După ce încercările Securității de a-l recruta după detenție au eșuat, Haag, pur și simplu, a fost încolțit de către o armată de colaboratori neoficiali, unii dintre ei extrem de zeloși, ca de pildă preoții catolici conspirați sub nume ca „Izvoreanu“, „Cristea Ion“, „Kraus“, „Teodorescu“, „Demenyi“ sau organistul catedralei Sf. Iosif, „Johan Carol“, dar și călugărițe și laici.

Fișa lui Rafael Haag în detenție

Dosarul lui Haag aruncă o lumină extrem de nefavorabilă asupra unor reprezentanți ai Bisericii Catolice din România și mai ales asupra arhiepiscopiei de București. Francisc Augustin, care pînă-n 1983 conducea arhiepiscopia ca Ordinarius Substitutus, fusese membru al Marii Adunări Naționale și un instrument docil al organelor de stat. În calitate de colaborator al Securității, conspirat între anii 1960 și 1969 sub numele de „Matei Popescu“ (după ce devine deputat în M.A.N. este folosit de Securitate doar ca „persoană de încredere“) a participat la Conciliul Vatican II, intoxicînd autoritățile papale cu informații false în ceea ce privește situația Bisericii Catolice din România. Indirect Augustin a participat și la prigoana contra lui Haag. Toate aceste detalii se găsesc în diversele dosare, păstrate la CNSAS, și nu au fost tematizate în puținele studii care au apărut după 1990 sub semnătura unor istorici apropiați de Biserica Catholică. Rolul lui Francisc Augustin (1906-1983) cît și al predecesorului său, Traian Iovanelli (m. 7.9.1961), în perioada dictaturii comuniste, este prezentat într-un mod nediferențiat, necritic și, uneori, chiar ușor apologetic.

Pentru a-l „tempera“ și „influența pozitiv“ pe Haag, care oficial n-avea voie să-și exercite profesiunea, Securitatea organiza ședințe, cu scopul de a-l blama și intimida. Pe data de 31 octombrie 1973 s-a pus la punct un astfel de scenariu. La „ședința“ respectivă alți preoți din București l-au criticat pe Haag pentru că „nu respectă legile țării“, întreține „legături cu străini“ și ajută pe unii preoți uniți.

Haag nu a fost naiv în ceea ce privește acțiunile Securității, avea însă o nemărginită încredere în oameni. Din cauza asta nu și-a dat seama că unele dintre persoanele apropiate erau, de fapt, colaboratori ai poliției politice. Astfel o tînăra, care a trecut printr-un instructaj teologic special al Securității, a reușit să se apropie de Haag. Cîștigîndu-i încrederea, „Geta“ avea sarcina să-i sugereze că ar dori să devină călugăriță, cerîndu-i sprijinul spiritual. Rezultatul acestei apropieri se poate vedea în numeroasele note ale colaboratoarei „Geta“, care, se pare, că fusese ulterior însărcinată să plece într-o misiune în Occident.

De încrederea lui Haag au abuzat și cîteva persoane pe care le-a salvat în timpul dictaturii lui Antonescu de la deportarea în lagărele morții din Transnistria. Haag care la începutul anilor 1940 era preot la Cernăuți a botezat circa 100 de evrei, salvîndu-i astfel de prigoana rasială dezlănțuită.

Fiul unui dentist convertit, cu care era prieten, conspirat sub numele „Andrei Marin“, acceptase după 1965 să-l spioneze pe Haag. „Andrei Marin“, pe atunci student, a furnizat Securității inclusiv informații despre propria familie cît și despre o rudă a lui Haag care stătea la ei cînd venea în vizită din Occident.

Rafael Haag a locuit pînă în 1978 la București, într-o cameră din clauzura călugărițelor catolice, „Sfînta Agnes“. A încetat din viață la 15 aprilie 1978 și a fost înmormîntat la Cimitirul Bellu Catholic, din

București.

Autor: William Totok

Redactor: Rodica Binder / Medana Weident

07.08.2010

Rafael Haag (1895-1978) - biografia exemplară a unui iezuit român

Semnat de William Totok

Din dosarul de urmărire informativă „Radu Haralambie“
(www.europalibera.org/articleprintview/2120928.html)

Închisoare, șicane, supraveghere permanentă. Așa s-ar putea rezuma viața iezuitului Rafael Haag (n. 6. februarie 1895 în Colelia /Dobrogea, m. 15 aprilie 1978 la București), sintetizată în cele 7 dosare de urmărire informativă, accesibile la arhiva CNSAS. Dosarul a fost întocmit imediat după ce fusese eliberat din închisoare, în 1964. Haag a fost condamnat, în 1952, la 18 ani de închisoare, pentru înaltă trădare. Fără a exagera se poate spune că Rafael Haag a fost un om de o onestitate și verticalitate exemplară. A refuzat orice compromis cu autoritățile comuniste și s-a opus tuturor încercărilor de colaborare cu organele de stat. În comparație cu numeroși alți preoți catolici - mai ales din arhidieceza de București - care au acceptat să devină colaboratori activi ai Securității, Rafael Haag a preferat să lupte de unul singur și să nu-și trădeze convingerile și credința. După ce încercările Securității de a-l recruta după detenție au eșuat, Haag, pur și simplu, a fost încolțit de către o armată de colaboratori neoficiali, unii dintre ei extrem de zeloși, ca de pildă preoții catolici conspirați sub nume ca „Demenyi“ sau „Cristea Ion“, dar și călugărițe și laici ca, de pildă, organistul catedralei Sf. Iosif care avea numele conspirativ „Johan Carol“.

Dosarul lui Haag aruncă o lumină extrem de proastă asupra unor reprezentanți ai Bisericii Catolice din România și mai ales asupra arhidiecezei de București. Francisc Augustin, care pînă-n 1983 conducea arhidieceza ca Ordinarius Substitutus, fusese membru al Marii Adunări Naționale și un instrument docil al organelor de stat. Indirect a participat și la prigoana contra lui Haag. Detaliile se găsesc în dosare și nu au fost tematizate în puținele studii care au apărut după 1990 sub semnătura unor istorici apropiați de Biserica Catholică. Rolul lui Francisc Augustin cît și al predecesorului său, Traian Iovanelli (m. 7.9.1961), în perioada dictaturii comuniste, este prezentat într-un mod nediferențiat, necritic și, uneori, chiar ușor apologetic.

Pentru a-l „tempera“ și „influența pozitiv“ pe Haag, care oficial n-avea voie să-și exercite profesiunea, Securitatea organiza ședințe, cu scopul de a-l blama și intimida. Astfel, pe data de 31 octombrie 1973 s-a pus la punct un astfel de scenariu. La „ședința“ respectivă alți preoți din București l-au criticat pe Haag pentru că „nu respectă legile țării“, întreține „legături cu străini“ și ajută pe unii preoți uniți. [A se vedea addenda cu documentul transcris de Irina Macovei.]

Haag nu a fost naiv în ceea ce privește acțiunile Securității, avea însă o nemărginită încredere în oameni. Din cauza asta nu și-a dat seama că unele dintre persoanele apropiate erau, de fapt, colaboratori ai poliției politice. Astfel o tînără, care a trecut printr-un instructaj teologic special al Securității, a reușit să se apropie de Haag. Cîștigîndu-i încrederea, „Geta“ avea sarcina să-i sugereze că ar dori să devină călugăriță, cerîndu-i sprijinul spiritual. Rezultatul acestei apropieri se poate vedea în numeroasele note ale colaboratoarei „Geta“, care, se pare, că fusese ulterior însărcinată să plece într-o misiune în Occident.

De încrederea lui Haag au abuzat și cîteva persoane pe care le-a salvat în timpul dictaturii lui Atonescu de la deportarea în lagărele morții din Transnistria. Haag care la începutul anilor 1940 era preot la Cernăuți a botezat circa 100 de evrei, salvîndu-i astfel de prigoana rasială dezlănțuită. Fiul

unui dentist convertit, cu care era prieten, conspirat sub numele „Andrei Marin“, acceptase după 1965 să-l spioneze pe Haag. „Andrei Marin“, pe atunci student, a furnizat Securității inclusiv informații despre propria familie cât și despre o rudă a lui Haag care stătea la ei când venea în vizită din Occident.

Rafael Haag a locuit pînă în 1978 la București, într-o cameră din clauzura călugărițelor catolice, „Sfînta Agnes“. Rafael Haag a murit la 15 aprilie 1978 și a fost înmormîntat la Cimitirul Bellu Catolic, din București.

Addenda:

[Document din 31.10 1973, transcris de Irina Macovei]

I.M. 8. – Securitate Strict Secret[1]

132/I.I./ 1 – X - 1973[sic!][2] Ex. unic

NOTĂ - RAPORT

În ziua de 31 octombrie 1973, în baza aprobării date de conducerea unității, a fost avertizat la sediul organelor noastre preotul romano-catolic (iezuit) HAAG RAFAEL de la clauzura de călugărițe „Sf. Agnes“, Prelungirea ȘOS. Olteniței nr. 6, Sectorul 5.

Obiectul avertizării l-au constituit următoarele aspecte ale activității și comportării lui HAAG RAFAEL:

- Difuzarea în rîndul soldaților din U.M. 1035 (vecină cu clauzura) a unor materiale de îndoctrinare religioasă dintre care unele întocmite de sus-numitul.
- Acordarea de ajutoare materiale unor preoți greco-catolici care desfășoară activitate clandestină.
- Relații cu cetățeni străini (preoți și teologi) despre care nu a informat organele competente potrivit Legii 23/1971.
- Manifetări dușmănoase la adresa orînduirii noastre socialiste (și a unor organe și instituții de stat).

În legătură primul aspect HAAG R. a afirmat că personal nu a dat niciunui soldat din U.M. vecină materiale de îndoctrinare religioasă recunoscînd însă că unele din materialele găsite la soldați îi aparțin, dar că au fost date de vreo călugăriță fără știrea lui.

HAAG R. susține că a scris, multiplicat și difuzat asemenea materiale în rîndul unor cunoștințe dintre credincioșii catolici pînă în decembrie 1972, iar de la acea dată atrăgîndu-i-se atenția de către vicarul Arhiepiscopiei romano-catolice să nu mai facă acest lucru a renunțat deși părerea lui este că nu comite o crimă dacă trimite cunoștințelor sale asemenea predici, căci combaterea ateismului este datoria lui de preot.

În acest an, susține că a dat materiale de acest fel numai călugărițelor din clauzură.

Referitor la problema acordării de ajutoare preoților greco-catolici Haag R. a afirmat că este de datoria lui să-i ajute și că organele de stat nu au dreptul să se amestece în această problemă, precizînd că el chiar dacă dă unele ajutoare nu este răspunzător de ceea ce fac preoții greco-catolici,

căci ei știu că „guvernul actual nu le permite să facă slujbe pînă cînd problema bisericii lor nu va fi rezolvată” și el susține că această problemă nu e rezolvată pentru că „preoții și episcopii greco-catolici există și doresc libertatea bisericii lor” și ca dovadă Haag R. susține că însuși Papa i-a spus acest lucru șefului statului român și i-a cerut măsuri concrete în acest sens, neacceptînd soluția propusă ca foștii greco-catolici reveniți la ortodoxism să rămînă ortodocși, iar ceilalți să treacă la romano-catolici.

Haag R. a enumerat cîțiva preoți greco-catolici și iezuiți din Transilvania cărora le-a dat diverse sume de bani ca liturghii sau obiecte de îmbrăcăminte (Lazăr Ioan din Șomcuta Mare, Sîrbu Ioan din Sibiu, Neamțiu Gh. din Cluj și alții), arătînd că sumele respective le-a primit de la diverși credincioși din țară, fie de la Caritas.

Sus-numitul a menționat și întîlnirile pe care le-a avut cu unii episcopi greco-catolici clandestini ca Dragomir Ioan și Todea Alexandru prezentîndu-le ca întîmplătoare și precizînd unele discuții purtate cu aceștia (mai puțin importante, dar reale întrucît se verifică și prin alte surse).

Asupra relațiilor pe care le-a avut cu diferiți cetățeni străini, Haag R. a afirmat că în general a informat Arhiepiscopia romano-catolică chiar dacă uneori cu întîrziere, iar unele scăpări pe care le-a avut a considerat că nu sînt importante sau că despre unele a aflat vicarul Arhiepiscopiei pe alte căi.

Haag Rafael a recunoscut că în discuțiile cu unele persoane a avut manifestări nepotrivite, dar a menționat că niciodată în discuțiile cu cetățenii străini. S-a angajat ca în viitor să fie mai prudent (termenul e folosit de Haag R.) în discuții.

Haag R. a afirmat chiar de la începutul discuției că a făcut aproape 15 ani de închisoare pentru credință susținînd că în acea perioadă era și la noi stalinismul care dorea să distrugă catolicismul astfel că preoții romano-catolici au fost închiși fără să fie vinovați.

Sus-numitul susținea că declarațiile erau obținute prin teroare și mijloace violente și că exprimau dorința organelor de instrucție (a specificat și unele cazuri și exemple și avînd o atitudine ironică și de ură).

În încheierea discuțiilor Haag Rafael a precizat că el consideră că mai există încă la noi un regim de teroare de vreme ce organele noastre l-au chemat pentru aspectele discutate. Recapitulîndu-i faptele pentru care a fost chemat și-a cerut scuze pentru afirmația făcută, angajîndu-se să nu se mai angreneze în astfel de activități.

(ss) cpt. Ilea Iosif.

ACNSAS, I 203455, vol. 5, ff. 19-20.

[1] Notă manuscrisă.

[2] Corect: 1.XI.1973. Discuția cu Rafael Haag are loc pe 31 octombrie 1973.